

METODICKÝ PRŮVODCE

K VÝUCE ČTENÍ A PSANÍ V 1. ROČNÍKU

VYTVOŘENO V SOULADU S RVP ZV

Alena Bára Doležalová

METODICKÝ PRŮVODCE

k výuce čtení a psaní v 1. ročníku

ČTEME A PÍŠEME S AGÁTOU

NOVÁ ŠKOLA, s.r.o.,

NOVÁ ŠKOLA, s.r.o. • Bratislavská 23d, 602 00 Brno • tel./fax: 545 222 286 e-mail: nns@nns.cz • www.nns.cz

Napsala: Mgr. Alena Bára Doležalová

.....

■ OBSAH

I. Úvod a metodické materiály	3
II. Charakteristika a cíle předmětu, klíčové kompetence	6
III. Učivo a očekávané výstupy	8
IV. Výuka čtení a psaní v 1. ročníku	9
V. Časový plán a rozdělení učiva	14
VI. Metodické poznámky k práci s Živou abecedou	16
VII. Metodické poznámky k práci se Slabikářem, 1. díl	57
VIII. Metodické poznámky k práci se Slabikářem, 2. díl	88
IX. Metodické poznámky k práci se Slabikářem, 3. díl	105

Poznámky:

Pokud jsou v tomto metodickém průvodci používány pojmy žák, učitel aj., rozumí se tím pedagogická kategorie nebo označení profesní skupiny, tj. žák i žákyně, učitel i učitelka atd.

Použité básně, říkanky, rozpočítadla a hádanky pocházejí ze souboru, který autorka tohoto metodického průvodce nashromáždila během své pedagogické praxe, u některých z nich proto není uveden autor. Mohou být lidové, dílem autorky apod.

.....

© NOVÁ ŠKOLA, s.r.o., 2017

ISBN 978-80-7289-914-2

I. ÚVOD A METODICKÉ MATERIÁLY

1. ÚVOD

Vážení vyučující,

dostávají se Vám do rukou nové učebnice pro výuku čtení a psaní označené logem „Čteme a píšeme s Agátou“.

Tyto výukové materiály:

- byly vytvořeny v souladu s RVP ZV a mají udělenou schvalovací doložku MŠMT
- staví na analyticko-syntetické metodě doplněné o efektivní prvky metody genetické
- přinášejí více možností k pochopení a osvojení látky, např. díky tzv. metodě tří startů
- výuka čtení je v nich od počátku podporována psaním
- systematicky rozvíjejí čtení a psaní s porozuměním
- smysluplně využívají moderní prvky jako zjednodušené myšlenkové mapy nebo paměťové obrázky
- s Agátou čtou prvňáci zadání úkolů pomocí piktogramů již od první hodiny
- výuka psaní je v klasickém vázaném písmu
- na materiály navazuje již vydaná učebnice Českého jazyka pro 2. ročník s housenkou Agátou a celá již vydaná ucelená řada učebnic a pracovních sešitů český jazyk pro 1. stupeň ZŠ s doložkou MŠMT

Doufáme, že Vás nové výukové materiály zaujmou a bude se Vám s nimi dobře pracovat.

Tento metodický průvodce je připraven tak, aby vyučujícím pomohl s výukou čtení a psaní v 1. ročníku. Seznámí vyučující se všemi materiály, které jsou k výuce připraveny, a také s postupy, jak s těmito materiály pracovat.

Vyučující v něm najdou i kapitulu o cílech předmětu, klíčových kompetencích, učivu, očekávaných výstupech a také návrh časového rozložení učiva, aby věděli, ve které části školního roku s danými díly učebnic a sešitů mohou pracovat. Na konci školního roku by tedy žáci měli zvládnout celé učivo 1. ročníku.

V metodických poznámkách k jednotlivým stranám jsou zařazeny také ty poznámky, které mají pomoci vyhnout se úskalím, na něž může vyučující při výuce narazit a která žáky při prvopočáteční výuce čtení a psaní provázejí. Práce s jednotlivými cvičeními je zpočátku popisována podrobněji, ale protože se cvičení typově opakují, pozdější popisy již nejsou tak důkladné. Pozornost je vždy věnována novému typu cvičení nebo cvičením, která se obtížnostně posunula.

Metodický průvodce se rovněž věnuje mezipředmětovým vazbám, a to tak, aby vyučující mohl učivo snadněji vzájemně propojovat, případně vytvářet i malé projekty.

2. METODICKÉ MATERIÁLY

■ ŽIVÁ ABECEDA

Živá abeceda je určena pro výuku čtení v 1. období, tedy při seznamování se s prvními písmeny, slabikami a slovy. Obsahuje postupné vyvození hlásek a písmen *A, M, L, E, S, O, P, U, I*. Řazení písmen vychází z ověřené zkušenosti tak, aby žáci mohli co nejdříve začít číst. Pomocí obrázků už čtou s prvním písmenem *A*. Po vyvození písmene *M* již mohou číst obrázkové věty se slovem *MÁ* a zároveň se setkávají se slovem *MÁMA*. Po vyvození každého nového písmene následuje vždy čtení slabik s tímto písmenem, až poté čtení slov (v této učebnici pouze dvojslabičných s otevřenou slabikou). Pokyny pro práci s Živou abecedou jsou od počátku uváděny pomocí piktogramů tak, aby žáci byli brzy schopni sami si přečíst zadání úkolu. Žáci jsou tak vedeni k samostatnému čtení zadání a porozumění těmto zadáním.

V horní části každé strany Živé abecedy je uvedeno druhé číslování stránek usnadňující orientaci žáka ve výukovém materiálu. V dolní části každé strany je vysvětlena práce se všemi úkoly. Toto vysvětlení slouží nejen vyučujícím, ale také rodičům, kteří pracují s dětmi doma, např. je-li žák nemocný.

■ SLABIKÁŘ, 1.–3. DÍL

Jednotlivé díly Slabikáře pokračují v postupném vyvození písmen a čtení slov. Žáci se již také seznamují s krátkými texty a učí se s nimi pracovat. Všechny úkoly a cvičení podporují nácvik čtení a psaní s porozuměním.

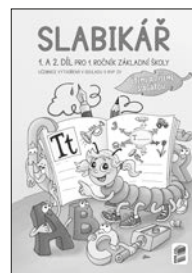

Poslední díl Slabikáře má už čítankový charakter. Texty jsou řazeny od jednodušších k obtížnějším a žáci jsou vedeni k systematické práci s nimi.

Také v každém dílu Slabikáře jsou pokyny pro žáky uváděny pomocí piktogramů. Postupně, jak žáci umějí přečíst jednotlivá slova v pokynech, jsou piktogramy nahrazovány slovy či celým psaným pokynem.

Druhý způsob stránkování v horní části jednotlivých stran je dodržen ve všech dílech Slabikáře stejně jako pokyny k vysvětlení práce s úkoly na jednotlivých stranách v dolní části každé strany.

Kromě tří samostatných dílů Slabikáře nabízíme také variantu 1. a 2. dílu Slabikáře vázanou společně do pevné mechové vazby a 3. díl samostatně.

■ UVOLŇOVACÍ CVIKY A PSANÍ ČÍSLIC

Uvolňovací cviky a Psaní číslic je pracovní sešit určený k přípravě na psaní. Jeho úkolem je uvolnění ruky žáka tak, aby se mohlo v Písankách začít s výukou psacího písma. Sešit je oboustranný: z jedné strany obsahuje různé uvolňovací cviky a nácvik jednotlivých prvků psacího písma, z druhé strany pak stránky k nácviku psaní číslic.

■ ZDOKONALUJEME ČTENÍ

Dlouhodobější systém práce k upevňování a prohlubování základních čtenářských dovedností a k zlepšování čtenářského výkonu přináší soubor sešitů Zdokonalujeme čtení, ve kterých je čtení písmen, slabik, prvních slov a čtení slov různé stavby systematizováno a cíleně prohlubováno a docvičováno.

Každý sešit svým obsahem koresponduje s obsahem jednotlivých dílů učebnic pro výuku čtení v řadě „Čteme a píšeme s Agátou“. V sešitech je dodrženo jak postupné pořadí probíraných písmen a jejich použitý font, tak i metodický postup výuky čtení slov různé stavby.

Protože sešity Zdokonalujeme čtení jsou určeny pro výuku čtení analyticko-syntetickou metodou, jsou založeny na důsledném nácviku, procvičování a docvičování čtení, zejména slabik a slov dané stavby. Na jednotlivých stránkách je čtení slabik a slov procvičováno různými způsoby tak, aby se co nejvíce upevnilo a zautomatizovalo. Není zde opomíjeno ani nacvičování správného čtení slov s předložkami.

Sešity Zdokonalujeme čtení mají pomoci jak žákům, kteří si mohou tímto čtením zlepšit kvalitu a případně rychlost čtení, tak těm, kteří potřebují ještě docvičovat základní čtenářské dovednosti. Ke stránkám se mohou žáci vracet opakovaně podle individuální potřeby.

■ PÍSANKA, 1.-3. DÍL

Písanky obsahují postupný nácvik jednotlivých písmen. Nejdříve se žáci učí psát malá psací písmena. Teprve v posledním dílu Písanky se seznamují s velkými psacími písmeny. Metodicky je vždy nejdříve zařazeno seznámení s daným písmenem, pak jeho správná vazba ve slabikách či slovech, dále navazuje přepis, psaní podle obrázků s náповědou a nakonec autodiktát, tedy samostatné psaní podle obrázků. Postupně jsou žáci vedeni k opisu a přepisu vět.

■ POZNÁVÁME ABECEDU

Publikace Poznáváme abecedu hravou formou seznamuje žáky s jednotlivými písmeny abecedy a napomáhá rozvíjet sluchovou a zrakovou perцепci i jemnou motoriku žáků. Pořadí písmen odpovídá Živé abecedě a Slabikáři z Duhové řady. Pro řadu „Čteme a píšeme s Agátou“ to znamená pouze přehození prvních dvou písmen, jinak je pořadí shodné. Každému písmenu je věnován jeden list.

Publikace je také volně využitelná při vyvozování jednotlivých písmen abecedy při práci s kterýmkoli slabikářem, a to i v případě různých metod výuky čtení, přitom je však třeba počítat s jiným řazením písmen. V takovém případě může být výhodné publikaci rozstříhat a listy s jednotlivými písmeny dávat žákům postupně v pořadí, s nímž se v daném slabikáři pracuje.

Na přední straně listu žáci sami aktivně objeví tvar velkého tiskacího písmene, a to s pomocí tzv. duálních obrázků. Zadní strana pak poskytuje přehled čtyř základních tvarů tohoto písmene a zároveň slouží k dalším smysluplným aktivitám vztahujícím se k danému písmenu (určování první hlásky ve slově, určování počtu slabik, slov apod.).

■ HRY SE SLABIKAMI „ČTEME A PÍŠEME S AGÁTOU“

Soubor Hry se slabikami k Živé abecedě obsahuje šestnáct karet v osmi sadách seřazených postupně podle písmen probíraných v Živé abecedě. Každá sada se skládá z jedné karty s obrázkem a k ní vhodné karty se slabikami.

U první sady karet je místo karty se slabikami zařazena karta s písmeny. Ta umožňuje procvičovat určování první hlásky (písmene) ve slově. Karta z poslední sady naopak obsahuje celá slova.

Hry se slabikami slouží k procvičování sluchové analýzy písmen a slabik na začátku slov podle obrázků. Spojování slabik s obrázky podporuje nácvik čtení slabiky v celku, nikoli po jednotlivých písmenech.

■ SKLÁDACÍ ABECEDA „ČTEME A PÍŠEME S AGÁTOU“

Skládací abeceda je určena k rozstříhání a různým manipulačním činnostem s písmeny a slabikami.

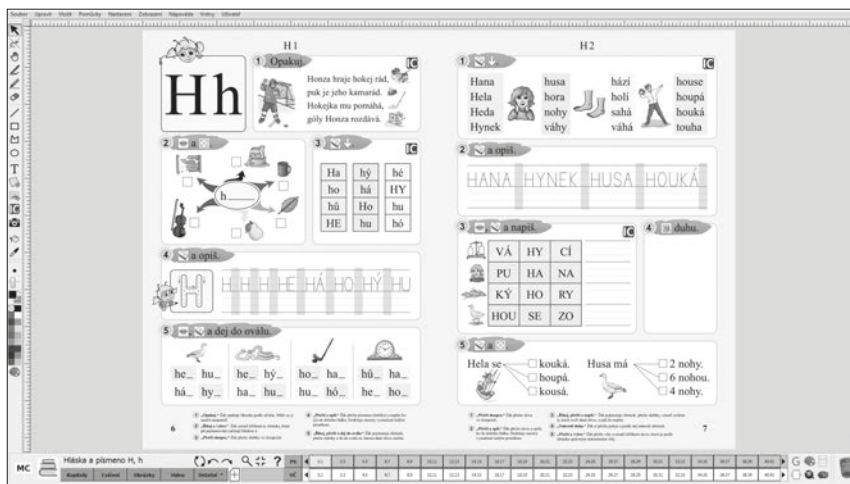
Stěžejní práce s touto pomůckou je určena pro období vyvozování prvních písmen, prvních slabik a prvních slov. Práce se Skládací abecedou žákům pomůže lépe porozumět analýze a syntéze slabik a slov. Pro snadnější práci se Skládací abecedou jsou písmena i slabiky řazeny na listech tak, jak následují za sebou v Živé abecedě a Slabikáři. Předchází se tak rozstříhání několika listů najednou a ztrátám písmen či slabik, které se žáci ještě neučili.

Skládací abeceda obsahuje všechna velká i malá tiskací písmena abecedy doplněná o písmeno Ě, ě a interpunkční znaménka . ! ? . Další listy obsahují nejfrekventovanější slabiky, se kterými se žáci setkávají v období práce s Živou abecedou, tedy se slabikami obsahujícími souhlásky m, l, s, p. V dalším období si žáci již mohou podle potřeby skládat slabiky z jednotlivých písmen sami. Na posledním listu jsou zařazeny také slabiky dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě, dy, di, ty, ti, ny, ni. Slova s těmito slabikami dělají žákům největší potíže a jejich osvojení je předmětem učiva 2. ročníku. Ve Skládací abecedě je tak mají připravené pro použití i v dalším ročníku.

■ MIUČ+ A INTERAKTIVNÍ MATERIÁLY K VÝUCE

Základní výukové materiály (Živá abeceda, Slabikáře, Uvolňovací cviky, Písanky, Zdokonalujeme čtení a Poznáváme abecedu) jsou připraveny také v interaktivní podobě. Usnadňují tak práci vyučujících. Žáci mohou stejnou stranu vidět jak na IT, tak ve svých učebnicích, vyučující může práci s jednotlivými stranami ve výuce aktivně využívat v různých obměnách. MIUČ+ je také doplněna o další interaktivní cvičení rozvíjející práci s daným učivem.

II. CHARAKTERISTIKA A CÍLE PŘEDMĚTU, KLÍČOVÉ KOMPETENCE

1. CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá v RVP ve výchovně-vzdělávacím procesu stěžejní postavení.

Jedním ze vzdělávacích oborů, ve kterém se tato oblast realizuje, je český jazyk a literatura.

Dovednosti získané v oboru český jazyk a literatura jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání.

Obsah vzdělávacího oboru tvoří tři oblasti:

- jazyková výchova,
- literární výchova,
- komunikační a slohová výchova.

Tyto oblasti se vzájemně prolínají a mají komplexní charakter.

Nedílnou součástí celého oboru je výuka psaní.

V jazykové výchově žák získává vědomosti a dovednosti důležité k osvojování spisovného jazyka, učí se poznávat jeho další formy, rozvoj znalostí a dovedností jej pak vede k jejich uplatňování při mluveném i psaném vyjadřování.

V literární výchově žák poznává prostřednictvím četby základní literární žánry, učí se postihovat umělecké záměry autora, formulovat vlastní názory o přečteném, rozlišuje literární fikci od skutečnosti, získává základní čtenářské návyky, dospívá postupně k poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jeho postoje a obohacují jeho duševní život.

V komunikační a slohové výchově se žák učí vnímat a rozumět různým jazykovým sdělením, číst a psát s porozuměním, kultivovaně mluvit a přiměřeně se písemně vyjadřovat, rozhodovat se na základě slyšeného nebo přečteného textu, orientovat se v něm, analyzovat jej, posoudit jeho obsah.

2. VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍ CÍLE

1. Vytváření vztahu k mateřskému jazyku:

- jako prostředku k samostatnému získávání a předávání informací,
- jako prostředku k vyjádření potřeb a prožitků a ke sdělování názorů,
- jako prostředku k zvládnutí pravidel mezilidské komunikace,
- jako prostředku k získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu,
- jako prostředku k individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře, k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání,
- jako zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství.

2. Vytváření schopností:

- jasně, srozumitelně a přehledně se vyjadřovat ústně i písemně,
- komunikovat přiměřeně s okolním světem,
- využívat vlastní tvořivosti a fantazie.

3. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PRO ROZVOJ KOMPETENCÍ ŽÁKŮ, KLÍČOVÉ KOMPETENCE ŽÁKŮ

KOMPETENCE K UČENÍ

Žák:

- pracuje samostatně podle svých aktuálních možností,
 - hodnotí svou práci jednoduchými formami,
 - podle svých možností, schopností a dovedností se zapojuje do soutěží a her různého zaměření,
 - učení se nazpaměť procvičuje dovednost „zapamatovat si“,
 - nacvičuje praktické čtení (technika čtení, čtení plynulé dle jeho aktuálních možností).
-

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Žák:

- učí se vyhledávat informace, které by napomohly k řešení problému (vyhledávání v textu, ...),
 - je motivován k objevování různých variant řešení,
 - problémy se učí řešit v týmech (součást práce ve dvojicích či malých skupinách),
 - učí se zvládat problémy ve škole i mimo ni.
-

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Žák:

- porozumí jednoduchým písemným i ústním pokynům,
 - zkouší formulovat a vyjadřovat své myšlenky, svůj názor,
 - učí se slušnému vyjadřování a dodržování primárních zásad společenského chování,
 - učí se osvojovat si správné formy komunikace mezi spolužáky navzájem a mezi žáky a dospělými ve škole i mimo ni,
 - naslouchá jiným, učí se tolerovat jejich názory a vhodně se zapojí do diskuse.
-

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Žák:

- je podněcován k potřebě být zapojen ve skupině,
 - přispívá podle svých možností k diskusi ve třídě či ve skupině,
 - učí se respektovat dohodnutá pravidla chování a spolupráce,
 - učí se požádat o pomoc a také ji poskytnout,
 - učí se ovládat a řídit své chování,
 - osvojování jazyka vnímá jako prostředek k získání a předání informací k vyjádření potřeb, prožitků, ...
-

KOMPETENCE OBČANSKÉ

Žák:

- učí se respektovat názory dospělých lidí i spolužáků a je ochoten se z nich poučit,
 - rozlišuje vhodné a nevhodné formy chování,
 - uvědomuje si pravidla soužití v kolektivu,
 - má povědomí o vlastních právech a povinnostech ve škole i mimo ni,
 - seznamuje se s možnostmi ochrany životního prostředí.
-

KOMPETENCE PRACOVNÍ

Žák:

- pracuje s různými pomůckami, zvládá jejich přípravu, manipulaci s nimi a úklid,
- učí se bezpečně užívat materiály, nástroje, psací potřeby, ...,
- osvojuje si dodržování hygienických pravidel při psaní a čtení,
- učí se odpovídat za svou činnost s ohledem na ochranu životního prostředí.

III. UČIVO A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

UČIVO

- rozhovoření žáků pomocí vhodných témat z jim známého prostředí,
- rozvoj slovní zásoby a uvědomování si významu slov,
- rozvoj řeči – procvičování výslovnosti, dechová a hlasová cvičení, komunikační cvičení,
- naslouchání čtenému i mluvenému textu,
- přednes naučených říkanek, básní, ...,
- čtení prvních písmen (A, M, L, E, S, O, P, U, I),
- rozlišování hlásek ve slabikách/slovech; rozklad a sklad slabik/slov (analyticko-syntetická metoda),
- čtení slabik a prvních slov s otevřenou slabikou,
- postupné osvojení všech velkých i malých písmen abecedy v tiskací i psací podobě,
- nácvik a upevňování čtení slov různé stavby v metodické řadě,
- čtení slov s *d', t', ň*,
- čtení slov se skupinami *dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě*,
- čtení slov se slabikotvorným *r, l, m*,
- čtení slov se skupinami *di, ti, ni*,
- čtení vět a krátkých textů vázaným slabikováním s důrazem na porozumění,
- postupné uvědomování si čtení se správnou intonací na konci vět,
- aktivní a tvořivá práce s textem,
- čtení s porozuměním úzce spojené s psaním a opačně,
- vytváření správných hygienických návyků při čtení a psaní.

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

- ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
- ČJL-3-1-09 píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

- ČJL-3-2-01 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

- ČJL-3-3-01 čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu texty přiměřené věku
- ČJL-3-3-02 vyjadřuje své pocity z přečteného textu

IV. VÝUKA ČTENÍ A PSANÍ V 1. ROČNÍKU

Hlavním cílem výuky v 1. ročníku je, aby žáci četli rádi, přiměřeně svým schopnostem a s porozuměním. U žáků se vytvářejí takové čtenářské dovednosti, které jsou postupně rozvíjeny a směřují k budování čtenářské gramotnosti. Všechny úkoly a cvičení tyto cíle podporují a po jednotlivých krocích postupují od nejjednoduššího k obtížnějšímu.

1. METODA TŘÍ STARTŮ

Učební materiály „Čteme a píšeme s Agátou“ byly vytvořeny s cílem umožnit systematický rozvoj čtení a psaní s porozuměním již od počátku 1. ročníku, při zachování psaní klasickým vázaným písmem. Základní metodou výuky čtení je analyticko-syntetická metoda, ve které jsou nově uplatněny prvky, které dosud využívala pouze metoda genetická. Žáci nejsou naráz vystaveni čtyřem tvarovým podobám písmene. To je zajištěno pomocí tzv. metody tří startů, která se ve výuce osvědčila spoluautorovi materiálů Miloši Novotnému. Metoda tří startů rozkládá výuku čtení do následujících celků:

1. Start ke čtení s porozuměním

- Na počátku 1. ročníku je výuka čtení v Živé abecedě postavena pouze na čtení velkých tiskacích písmen. To umožňuje, aby se žáci mohli lépe zaměřit na pochopení a upevnění základních čtenářských dovedností, aby od počátku četli s porozuměním a tím byli pro čtení vnitřně motivováni.
- Psaní velkých tiskacích písmen je zařazeno jako prostředek posilování čtení. (Vše nové, co se žáci učí číst, současně píšou, ale pouze velkými tiskacími písmeny.)
- Souběžně jsou žáci pomocí uvolňovacích cviků připravováni na psaní vázaným písmem.

2. Start ke psaní s porozuměním

- V období dokončování práce s Živou abecedou jsou žákům představeny malé tvary dosud probraných velkých tiskacích písmen.
- Malá tiskací písmena žáci používají při výuce psaní malých tvarů vázaného písma v 1. a 2. díle Písanky, kde je psaní s porozuměním rozvíjeno pomocí systematického opisu, přepisu a autodiktátu.
- Samotná výuka čtení v 1. díle Slabikáře nadále probíhá s využitím velkých tvarů tiskacího písma.

3. Start k systematické práci s textem

- Ve výuce čtení na konci 1. dílu Slabikáře (přibližně v pololetí 1. ročníku) žáci plně přecházejí na čtení tiskacího písma kombinujícího velké a malé tvary písmen. Jednotlivé typy cvičení pro práci s textem začínají být systematicky uplatněny tak, aby se žáci učili z textu získávat co nejvíce informací.
- Systematická práce s textem je aktivně využívána ve 3. díle Slabikáře a Písanky. Ve 3. díle Písanky je zařazena výuka psaní velkých tvarů vázaného písma, kde se na konci 1. ročníku po zafixování psaní malých tvarů vázaného písma mohou žáci lépe soustředit na obtížnější velké tvary.

Součástí souboru výukových materiálů „Čteme a píšeme s Agátou“ jsou materiály „Zdokonalujeme čtení“, jejichž jednotlivé díly tvoří funkční celek s Živou abecedou a každým dílem Slabikáře. Tyto materiály zajišťují potřebnou individualizaci ve výuce čtení, a tím usnadňují inkluzi. Každé písmeno je opětovně probíráno na všech základních dovednostních úrovních (samotné písmeno, slabika, slovo, slovní spojení). Každý žák má tak opakovanou příležitost rozvíjet své čtenářské dovednosti na úrovni odpovídající jeho předpokladům a aktuálním možnostem v průběhu celého 1. ročníku.

Soubor učebních materiálů „Čteme a píšeme s Agátou“ smysluplně využívá moderní prvky efektivního učení (aplikující aktuální poznatky neurovědy ve vzdělávání), jako zjednodušené myšlenkové mapy ve formě pojmových map (uplatněné zejména při zvukové analýze slov začínajících na dané písmeno), paměťové obrázky (uplatněné u básniček v podobě obrázků ke každému verši) nebo zadání úkolů pomocí piktoqramů, které umožňuje žákům osvojit si zvyk čtení zadání od počátku 1. ročníku a zvyšovat čtenářské sebevědomí.

2. JEDNOTLIVÁ OBDOBÍ VE VÝUCE ČTENÍ A PSANÍ

1. období – 1. čtvrtletí

čtení: první písmena – velká tiskací (A, M, E, L, S, O, P, U, I), slabiky, slova, seznámení s malými tiskacími písmeny

psaní: uvolňovací cviky a nácvik prvků písmen

2. období – 2. čtvrtletí

čtení: další písmena (*T, J, Y, N, V, Z, D, K, Š, R*), dvojhlásky (*OU, AU, EU*), slova, věty a krátké texty, seznámení s malými tiskacími písmeny

psaní: psaní malých písmen z 1. období, slabik a slov s těmito písmeny

3. období – 3. čtvrtletí

čtení: dokončení písmen abecedy (*C, c, H, h, B, b, Č, č, Ž, ž, Ř, ř, CH, ch, F, f, G, g*), slova obtížnější stavby; čtení *d', t', ň* a skupin *dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě, di, ti, ni*; seznámení s písmeny *Q, q, W, w, X, x*

psaní: psaní malých písmen z 2. a 3. období, slabik, slov s nimi, psaní vět s obrázky

4. období – 4. čtvrtletí

čtení: čtení prvních textů a práce s nimi

psaní: psaní velkých písmen, psaní vět

3. VÝUKA ČTENÍ A PSANÍ V 1. OBDOBÍ

Žáci, kteří přicházejí do 1. ročníku, se těší, že se začnou učit číst a psát. Jsou naladěni a většinou i připraveni na to, aby tuto výuku zahájili hned od začátku školního roku. Seznámení s prvním písmenem by se tedy nemělo prodlužovat zařazováním dlouhého, tzv. *přípravného období*. Proto v našich materiálech začínáme s výukou čtení již v prvních dnech po zahájení školní docházky.

Neznamená to ale, že bychom přípravné období opomíjeli či zcela přeskočili. Řada cvičení při vyvozování nového písmene obsahuje také úkoly, které plní cíle přípravného období, tedy rozvoj smyslu žáků, zejména zrakového a sluchového vnímání, a to v takové míře, aby byli žáci na výuku čtení a psaní připraveni. V rámci výuky je potřeba, aby vyučující zařazoval také další různé aktivity, činnosti a didaktické hry, které vše potřebné procvičují. Umožňuje to i charakter a specifika výuky v 1. ročníku a možnosti mezipředmětového provázání. K podpoře a rozvoji všech potřebných složek využíváme ostatní předměty. Např. v prvouce rozvíjíme slovní zásobu a vyjadřování, v hudební výchově zařazujeme různá dechová, rytmická a sluchová cvičení, která podporují sluchové vnímání a dechovou přípravu, činnosti ve výtvarné výchově a pracovních činnostech podporují rozvoj jemné motoriky, barevného vnímání a zrakového postřehování, v tělesné výchově podporujeme nejen rozvoj hrubé a jemné motoriky, ale i pravolevou orientaci, a to plněním různých pokynů apod.

VÝUKA ČTENÍ

Výuka čtení začíná v Živé abecedě (ŽA) seznamováním žáků s velkými tiskacími tvary písmen v hůlkové (ne patkové) podobě, a to z toho důvodu, aby žáci psali a četli stejné tvary. V tomto období žáky nezatěžujeme podobou všech čtyř tvarů daného písmene. S těmi se mohou v různých formách setkávat i v materiálech z našeho nakladatelství, ale ke čtení a psaní v tomto období slouží pouze velká tiskací písmena. Žáci se soustředí pouze na jeden tvar.

Důležitou součástí každé lekce je vždy vyvození slabiky k danému písmenu. Vychází se ze sluchové analýzy slova, které žáci vytleskáváním rozdělují na slabiky a následně si uvědomují první slabiku.

Protože se ve třídě setkáváme s žáky, kterým počáteční výuka nečiní žádnou potíže, a naopak také s žáky, kteří potřebují ještě důkladnější procvičení základních čtenářských dovedností, jsou v Živé abecedě připraveny za každým probíraným písmenem a slabikami ještě další dvě strany s tímto písmenem. Slouží k individuální podpoře žáků, a to buď k širšímu rozvoji jejich čtenářských dovedností, nebo k podpoře a upevnění základů čtení. K dalšímu rozvoji čtenářských dovedností je připraven také sešit *Zdokonalujeme čtení k učebnici Živá abeceda*.

Na konci Živé abecedy se žáci seznámí s grafickou podobou malých tiskacích písmen v patkové podobě. Je to seznámení krátké, ale s ohledem na grafickou podobnost některých písmen (*O, o, S, s, ...*) nemají žáci větší potíže si písmena zapamatovat. Navíc vstupují do dalšího období, kde se s těmito tvary dále seznamují a procvičují je. Není tedy nutné, aby na této straně Slabikáře (SI) všichni žáci bezpečně znali všechny tvary malých tiskacích písmen.

VÝUKA PSANÍ

V prvním období nám jde hlavně o rozvoj jemné motoriky žáků, uvolnění ruky a celkovou přípravu žáků pro budoucí psaní. K práci použijeme sešit *Uvolňovací cviky a Psaní číslic (UC)*, který je oboustranný a obsahuje z jedné strany různé uvolňovací cviky a nácvik jednotlivých prvků psacího písma a z druhé strany pak stránky k nácviku psaní číslic.

4. VÝUKA ČTENÍ A PSANÍ VE 2. OBDOBÍ

VÝUKA ČTENÍ

V 1. dílu Slabikáře se při vyvozování písmen žáci seznamují také s podobou malých tiskacích písmen. Malá tiskací písmena si žáci mohou prohlédnout i v úvodních básničkách a pak ve stonožce Agátě, kde mají daná malá písmena vyhledávat. Nadále však čtou slova a věty psané jen velkými tiskacími písmeny, která jsou již psaná ve fontu patkového písma. Tím žáci pomalu a nenásilně postupují v učení zase o krok vpřed.

Podoba vyvozovacích stránek je obdobná jako v Živé abecedě. Zůstávají básně k vyvození nových písmen, jsou doplněné obrázky tak, jak byli žáci dosud zvyklí. Další cvičení jsou již zkrácená nebo mírně obměněná. Žáci se seznamují i s novými typy cvičení. Cvičení se opět cyklicky opakují tak, aby je žáci mohli později vypracovávat samostatně. Důraz je opět kladen na čtení a psaní s porozuměním a na typy úloh, které rozvíjejí různé žákovské dovednosti, jež budou potřebovat při další výuce čtení nebo při práci s texty.

Na konci 1. dílu Slabikáře se žáci v krátkosti seznámí s malými tiskacími tvary probíraných písmen. V tomto období však již řadu z nich znají, neboť s nimi pracovali jednak v písankách, jednak se s nimi setkávali při práci ve Slabikáři.

Ve Slabikářích už nejsou zařazeny strany pro individuální podporu rozvoje čtenářských dovedností. Vyučující může individuálně využít obsah jednotlivých stránek a navíc také sešity Zdokonalujeme čtení připravené k upevňování a prohlubování čtenářských dovedností.

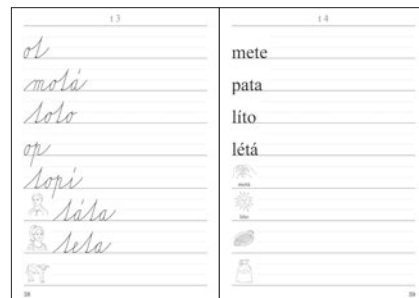
VÝUKA PSANÍ

Pro výuku psaní je pro toto období připravena Písanka, 1. díl (P1). Žáci se seznamují pouze s malými psacími písmeny. Psaní velkých písmen je obtížné, žáci si velká písmena těžko zapamatovávají, zaměňují je s malými písmeny apod., proto jejich výuku doporučujeme zařadit až ke konci školního roku a důkladně zopakovat a docvičit na počátku 2. ročníku.

Žáci se učí psát malá psací písmena, která byla ve velké tiskací podobě obsahem Živé abecedy. Na tomto místě se tedy utváří znalost čtení malých tiskacích písmen a psaní jim odpovídajících tvarů malých psacích písmen. Znalost malých tiskacích písmen se tedy nenásilně přenáší do výuky psaní. Po získání znalosti prvních písmen se žáci seznamují také s psaním slabik a prvních jednoduchých slov, později se nacvičuje i psaní slov různé stavby (*pes, motýl* apod.).

Při nácvičení psaní se cyklicky opakují tato cvičení:

- vyvození tvaru nového písmene, slabiky, slova
- opis písmen, slabik, slov
- přepis písmen, slabik, slov
- psaní podle obrázků s nápovědou
- psaní podle obrázků bez nápovědy (autodiktát)

5. VÝUKA ČTENÍ A PSANÍ VE 3. OBDOBÍ

VÝUKA ČTENÍ

Ve 2. dílu Slabikáře se žáci učí zároveň obě podoby písmene, velké i malé tiskací. Stránky jsou koncepčně stejné jako v předcházejícím díle. Úkoly a cvičení jsou také stejné či mírně obměněné, cyklicky se opakují a postupně se zvyšuje jejich obtížnost (texty jsou delší, slova mohou mít obtížnější stavbu, ale vždy jen tu, která byla nacvičená, slova mohou být zvukově či graficky hodně podobná atd.).

VÝUKA PSANÍ

Pro výuku psaní je určen 2. díl Písanky (P2). Postupně se žáci naučí psát všechna malá psací písmena abecedy. Nově je zařazen přepis vět. Protože žáci dosud neumějí psát velká písmena, první slovo je nahrazováno obrázkem, který si žáci pojmenují (tatínek, Pepík, Jana, kočka apod.), takže psaní vět je zatím na úrovni uvědomování si psaní mezer mezi slovy.

6. VÝUKA ČTENÍ A PSANÍ VE 4. OBDOBÍ

VÝUKA ČTENÍ

3. díl Slabikáře má již charakter první čítanky. Je potřeba zdůraznit, že za každým textem je zařazena řada úkolů rozvíjejících čtení s porozuměním a dovednosti potřebné pro práci s textem. Některé typy cvičení navazují na úkoly, které již žáci znají z předchozích dílů Slabikáře. Jiná cvičení jsou nová a žáci se s nimi učí pracovat. Kromě práce s pohádkou, příběhem a bajkou je ve Slabikáři také zařazena práce s básní či návod na jednoduchý pokus.

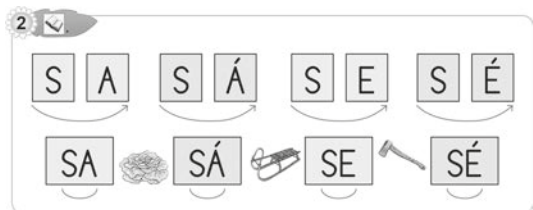
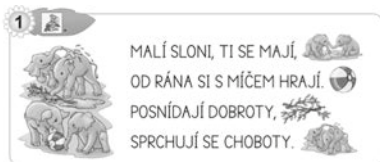
VÝUKA PSANÍ

V psaní v tomto období žáci pracují s 3. dílem Písanky (P3). Naučí se všechna velká psací písmena, proto již mohou psát celé věty. Po přepisu vět žáci zkoušejí psát věty také samostatně jako odpověď na otázku.

7. TYPOLOGIE CVIČENÍ, KTERÁ SE V UČEBNÍCÍCH OBJEVUJÍ

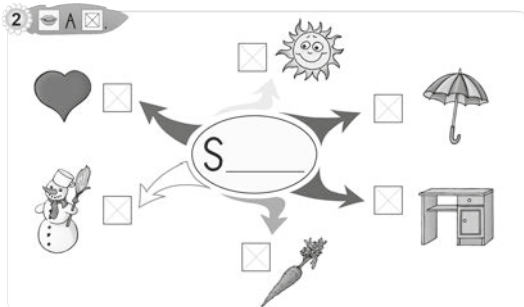
1. Řídkanky s paměťovými obrázky

Vyvození jednotlivých písmen, pamětné osvojení pomocí obrázků.

2. Myšlenkové mapy

Uvědomování si souvislostí a vztahů k danému objektu.

5. Práce se slovy

Sklad slov ze slabik, porozumění slovům s podporou ilustracemi či jejich zařazením do vět.

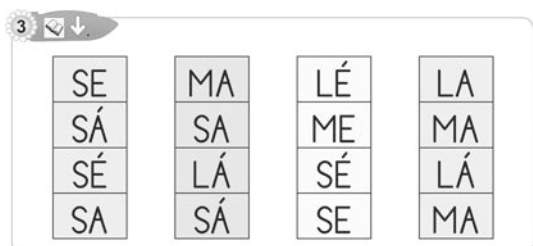
3. Sluchová a zraková analýza písmen

Cvičení se stonožkami.

6. Sloupečky (slabiky, slova)

Podpora automatizace čtení, zvyšování rychlosti čtení.

4. Práce se slabikou

Určování počtu slabik vytleskáváním, uvědomování si první slabiky slov, sklad a rozklad slabik.

7. Vývoj čtení podle stavby slova

Slova ke čtení jsou volena podle jejich stavby od nejjednodušších k obtížnějším. Je důsledně dodržováno, aby se na stranách neobjevila slova stavby, s níž se žáci ještě neseznámili.

8. Výběr

Žáci označují správný objekt (obrázek, slovo) křížkem.

2

	☐ MÍSA		☐ SÍLA
	☐ LIMO		☐ LÍPA
	☐ MÍLA		☐ PEPA

9. Cvičení ANO/NE

Žáci rozhodují, zda je daná věta pravdivá, či nikoli. Zpočátku označují křížkem symbol palce, který je buď otočen vzhůru jako vyjádření souhlasu, nebo směrem dolů jako vyjádření nesouhlasu. Teprve později dopisují slova ANO/NE.

4

U SE PASE	☐	☐
U SE PASE	☐	☐
U SE PASE	☐	☐

10. Porozumění čtenému (cvičení s obrázky míčků)

Podle zadání žáci vybarvují míček správnou barvou. Zpočátku vybírají k obrázku vhodnou slabiku, později slovo či srovnávají obsah věty s ilustrací.

1

☐ MÁME TU LASO.			<input type="text"/>
☐ MÁME TU I TÁTU.			<input type="text"/>
☐ MÁME TU TELE.			<input type="text"/>
☐ MÁME TU I SÍTO.			<input type="text"/>

11. Návčik čtení předložek

V Živé abecedě i ve Slabikářích je věnován dostatečný prostor k návčiku čtení předložek. Zpočátku jde o čtení předložek s obrázky, později předložek s jednoduchými slovy. Více prostoru návčiku čtení předložek je věnováno v sešitech Zdokonalujeme čtení.

4

NA	NA	NA
NA	NA	NA
NA MÁMU	NA NELU	NA MÍSU
NA TÁTU	NA TOMA	NA SENO

12. Práce s textem

Při práci s texty se žáci postupně seznamují s různými úkoly, které se také pravidelně opakují či se postupně zvyšuje jejich obtížnost. Je to proto, aby si žáci naučené upevňovali a prohlubovali v různých, podobných situacích. Tato cvičení a úkoly jsou záměrně voleny tak, aby vedly ke čtení a psaní s porozuměním a naučily žáky základním dovednostem při práci s texty. Taková práce je pak základem pro rozvoj práce s texty v dalších ročnících. Typy úkolů:

- vyhledávání věty a její dopsání
- vyhledávání slov, která do textu nepatří

- vyhledávání slov a slovních spojení v textu
- spojení „text + ilustrace“ a opačně
- uvědomování si významu slov (nadřazená slova, podřazená slova)
- odpovědi na otázky (k tématu, k textu)
- hry s písmeny, se slovy, rébusy, křížovky
- hry s rýmy
- pořadí obrázků, vět podle příběhu
- úvaha nad příběhem, řešením, vlastnostmi
- mezipředmětové propojení

Vlk a čáp 1

1 **Přečti bajku.**

Vlk a čáp

Vlk se jednou cpal tak rychle, že mu uvízla kost v krku. Ať se snažil, jak se snažil, nemohl se jí zbavit. Náhodou šel okolo čápa. Vlk ho poprosil, aby mu kost vytáhl.

„Poslyš,“ řekl, „ty máš tak dlouhý zobák, mohl bys mi vytáhnout tu kost? Prosim, pomoz mi, dobře se ti odměním.“

Čápovi bylo vlka líto. Kost mu snadno vytáhl. Vlkovi se hned ulevilo.

Čáp požádal o slíbenou odměnu. Vlk odpověděl: „Ty jsi ale hloupý. Měl jsem tvou hlavu mezi zuby a ty chceš ještě odměnu? Musí ti stačit, že jsem tě nechal naživu.“

Zlí nevděčníci si nezaslouží mít přátele.

(Natalia Rodriguez: Bajky z celého světa, překlad Jana Zamorová, upraveno)

2 **Očísľuj obrázky podle toho, v jakém pořadí se události staly.**

3 **Vyber, o čem bajka vypráví.**

O dětech ve škole.
 O vlkovi a Červené karkulce.
 O vlkovi a čápovi.

18 bajky pravidla, vzájemná pomoc

Vlk a čáp 2

4 **Přečti a napiš ANO/NE.**

Vlk jedl pomalu. _____
 Vlkovi uvízla v krku kost. _____
 Vlk poprosil o pomoc lišku. _____
 Čáp vlkovi pomohl. _____

5 **Nakresli čápa.**

6 **Odpověz na otázky a vybarvi správnou kartičku.**

Komu uvízla v krku kost?	☐ vlkovi	☐ veverce
Koho požádal vlk o pomoc?	☐ tygra	☐ čápa
Jak čáp vlkovi pomohl?	☐ vytáhl kost	☐ zaspíval mu

7 **Vyhledej a vypiš slova, která do vět z bajky nepatří.**

Náhodou veverka šel okolo čápa. _____

Čápovi medvěd bylo vlka líto. _____

Vlkovi se hned liška ulevilo. _____

Čáp požádal o slíbenou zajíc odměnu. _____

? Jsou vypsána slova názvy domácích, nebo lesních živočichů?

8 **Hádej a řešení napiš.**

Má dvě nohy, dlouhý zobák,
 bojí se ho myš i zabák. (PÁČ) _____

Ilustrace k bajce: pohybová hra (Čáp ztratil zepřítka, Ne ovčák a vlk)

19

V. ČASOVÝ PLÁN A ROZDĚLENÍ UČIVA

1. POLOLETÍ

	Týden	Čtení	ŽA	Psaní	UC/P1		
ZÁŘÍ	1.	Úvod Hláška a písmeno A	str. 2–3 str. 4–5	Volný pohyb po papíru Krouživý pohyb	str. 1–2 str. 3	1. OBDOBÍ	
	2.	Hláška a písmeno Á	str. 6–7	Krouživý pohyb	str. 4		
	3.	Hláška a písmeno M, první slabika, slovo	str. 8–9 str. 10–13	Osmičkový pohyb Dolní oblouk, šikmé čáry	str. 5 str. 6–7		
	4.	Hláška a písmeno L	str. 14–19	Vlnky, vodorovné čáry, čáry všemi směry	str. 8–10		
ŘÍJEN	1.	Hláška a písmeno E	str. 20–25	Čáry shora dolů, horní oblouk, listovka	str. 11–13		
	2.	Hláška a písmeno S	str. 26–31	Šikmé čáry zdola nahoru a shora dolů	str. 14–16		
	3.	Hláška a písmeno O	str. 32–37	Šikmé čáry shora dolů, vratný tah	str. 17–19		
	4.	Hláška a písmeno P	str. 38–43	Horní klička, dolní klička	str. 20–22		
LISTOPAD	1.	Hláška a písmeno U Hláška a písmeno I	str. 44–49 str. 50–51	Dolní klička, horní zátrh Dolní zátrh	str. 23–25 str. 26		2. OBDOBÍ
	2.	Hláška a písmeno I Malá písmena	str. 52–55 str. 56	Dolní zátrh Opakování cviků Psací <i>i</i>	str. 27 str. 28–29 P1, str. 1–2		
			SI1		P1		
	3.	Opakování Hláška a písmeno T	str. 2–3 str. 4–7	Psací <i>i</i> Psací <i>u, e</i>	str. 3 str. 4–7		
4.	Hláška <i>j, i</i> a písmeno J, Y	str. 8–15	Psací <i>l</i>	str. 8–11			
PROSINEC	1.	Hláška a písmeno N	str. 16–19	Psací <i>m</i>	str. 12–17		
	2.	Hláška a písmeno V	str. 20–23	Psací <i>a</i>	str. 18–23		
	3.	Hláška a písmeno Z	str. 24–25	Psací <i>o</i>	str. 24–27		
	4.	Vánoční prázdniny					
LEDEN	1.	Hláška a písmeno Z, D	str. 26–33	Psací <i>s</i>	str. 28–31		
	2.	Hláška a písmeno K	str. 34–37	Psací <i>p, t</i>	str. 32–37		
	3.	Hláška a písmeno Š, R	str. 38–45	Psací <i>t, j</i>	str. 38–41		
	4.	Hláška a písmeno R Dvojhlásky OU, AU, EU	str. 46–47 str. 48–50	Psací <i>j, y</i>	str. 42–49		

2. POLOLETÍ

	Týden	Čtení	SI1	Psaní	P1	
ÚNOR	1.	Malá tiskací písmena	str. 51–56	Psací <i>n, v</i>	str. 50–56	3. OBDOBÍ
			SI2		P2/P3	
	2.	Hláška a písmeno C	str. 2–5 (58–61*)	Opakování Psací <i>z</i>	str. 1 str. 2–5	
	3.	Hláška a písmeno H	str. 6–11 (62–67)	Psací <i>d</i>	str. 6–9 str. 6–9	
4.	Jarní prázdniny					
BŘEZEN	1.	Hláška a písmeno B, Č	str. 12–17 (68–73)	Psací <i>k</i>	str. 10–13	
	2.	Hláška a písmeno Č, Ž	str. 18–23 (74–79)	Psací <i>š, r</i>	str. 14–19	
	3.	Hláška a písmeno Ž, Ř	str. 24–29 (80–85)	Psací <i>ou, au, eu</i>	str. 20–23	
	4.	Hláška a písmeno Ch, F	str. 30–35 (86–91)	Psací <i>c</i>	str. 24–27	
DUBEN	1.	Hláška a písmeno F, G	str. 36–41 (92–97)	Psací <i>h</i>	str. 28–31	
	2.	<i>d', t', ň</i>	str. 42–45 (98–101)	Psací <i>b, č</i>	str. 32–37	
	3.	<i>dě, tě, ně</i>	str. 46–49 (102–105)	Psací <i>ž, ř, ch</i>	str. 38–42	
	4.	<i>bě, pě, vě, mě</i>	str. 50–55 (106–111)	Psací <i>ch, f, g</i>	str. 43–48	
KVĚTEN	1.	Slabikotvorné <i>r, l, m</i> <i>di, ti, ni</i>	str. 56–57 (112–113) str. 58–61 (114–117)	Psací <i>I, J, N, M, U, Y</i>	P3, str. 1–6	
	2.	Hláška a písmeno Q, W, X	str. 62–64 (118–120)	Psací <i>V, H, K, A</i>	P3, str. 7–12	
			SI3		P3	
		Matýsek už umí číst Pohádka o písmenkách Kája	str. 2–5	Psací <i>A</i>	str. 12	
	3.	Adélka a Kaštan Cesta do školy Kde je Zuzanka doma?	str. 6–11	Psací <i>O, P, B, R, Ř</i>	str. 13–17	
4.	První pohádka O veliké řepě	str. 12–17	Psací <i>C, Č, Ch, E, G</i>	str. 18–21		
ČERVEN	1.	Vlk a čáp Tatínek	str. 18–22	Psací <i>d', t', ň; dě, tě, ně</i> Psací <i>T, F</i>	str. 22–27	4. OBDOBÍ
	2.	Kuba nechce číst Výlet do zoo	str. 23–28	Psací <i>S, Š, L, D, Z, Ž</i> Psací <i>Ď, Ť, Ň</i>	str. 28–32	
	3.	Písnička pro celou louku Když děťátko spí Bolavý zub	str. 29–36	Psací <i>Dě, Tě, Ně</i> Psací <i>bě, pě, vě;</i> <i>Bě, Pě, Vě; mě, Mě</i>	str. 33–36	
	4.	Cestování Prázdniny	str. 37–40	Psací <i>di, ti, ni; Di, Ti, Ni</i> Psací <i>Q, q; X, x; W, w</i>	str. 37–40	

* V závorce uvádíme čísla stran ve Slabikáři, 1. a 2. díl (varianta v pevné vazbě).

VI. METODICKÉ POZNÁMKY K PRÁCI S ŽIVOU ABECEDOU

PŘÍPRAVA NA ČTENÍ A PSANÍ

K výuce čtení a psaní žáci potřebují mít v dostatečné míře rozvinutý sluch, zrak, řeč a jemnou motoriku. Tyto dovednosti získávají jednak přirozeně, jednak při komunikaci s dospělými, prostřednictvím různých aktivit a činností, při záměrném procvičování např. v předškolních zařízeních apod. Platí tedy, že čím více s dětmi tyto dovednosti procvičujeme, tím více se zvyšuje úspěšnost plnění dalších úkolů.

Bez dostatečně rozvinutých schopností zrakového a sluchového vnímání by si žáci osvojovali čtení jen velmi ztěžka. Stejně tak by nedostatečně rozvinutá jemná motorika žákům bránila ve výuce psaní.

Rozvoj řeči úzce souvisí s rozvojem sluchu a naopak. Pro výuku čtení v 1. ročníku je zapotřebí, aby žáci správně rozlišovali a vyslovovali jednotlivé hlásky ve slovech, zejména v těch zvukově podobných (např. *kráva, tráva*), aby dokázali rozlišovat jednotlivé slabiky ve slovech (např. vytleskáváním, říkáním říkadel, rozpočítadel po slabikách, ...), aby postřehovali první hlásku ve slovech (např. *Olina, kolo*, ...). Určování hlásek uprostřed a na konci slov je náročnější a není pro prvopočáteční výuku čtení a psaní až tak důležité, žáci si tuto dovednost osvojují postupně s výukou analýzy a syntézy slov a slabik. Ke všem těmto činnostem je třeba také rozvíjet a zdokonalovat sluchovou paměť.

Také rozvoj zrakového vnímání je pro počátky čtení a psaní velmi významný. Žák by měl být schopen rozlišovat tvary, stejné obrázky a obrázky jim podobné a určit rozdíl mezi nimi. Měl by zrakově vnímat rozdíl mezi pravou a levou stranou a rozlišovat pojmy „nahore“ a „dole“. Jemné zrakové rozlišování je pak důležité pro zapamatování správných tvarů písmen a potom i pro jejich správné psaní. Pro výuku čtení je důležitý také správný pohyb oka po řádku (zleva doprava) a posun z konce řádku na začátek dalšího. Při čtení jednotlivých písmen, později slabik a celých slov vnímá oko nejprve samostatný objekt, postupně se jeho záběr rozšiřuje na větší celky. Při výuce čtení žák rovněž potřebuje mít dobře rozvinutou zrakovou paměť.

K správným návykům při čtení patří také správné dýchání, nadechování ve vhodnou dobu, prodlužování výdechu apod. Proto jsou pro výuku důležitá vhodná dechová a hlasová cvičení.

Přípravné období se vztahuje i na výuku psaní. Jemná motorika musí být natolik rozvinutá, aby ruka zvládla poměrně složité podoby psacích tvarů písmen a dokázala je také spojovat ve větší celky (slabiky, slova). K tomu slouží celá řada tzv. uvolňovacích cviků, které jsou metodicky seřazeny v k tomu určeném sešitu.

.....

NÁMĚTY PRO NĚKTERÉ ČINNOSTI

Rozvoj sluchu

- rozlišování různých zvuků věcí (bouchání, hrkání, šustění, ...)
- rozlišování výšky a síly tónu, hlasu, zvuku, ...
- rytmizace a melodizace různých říkadel
- hra na rytmické nástroje
- určování počtu zvuků
- hudebně-pohybové hry
- rozpočítadla
- určování první hlásky slova
- rozdělování slov na slabiky
- porozumění pokynům
- zapamatování si určité melodie, rytmu, několika slov, ...

Rozvoj řeči

- výslovnost hlásek, slov
- jazykolamy, říkanky k výslovnosti dané hlásky
- rozvoj slovní zásoby
- vlastní vyjadřování (věty)
- memorování říkanek, pohádek, jejich dramatizace
- uvědomování si významu slov (slova nadřazená, slova protikladná, ...)

Rozvoj zraku

- orientace v prostoru, na straně (nahore, dole, vpředu, vzadu, vlevo, vpravo, ...)
- orientace: řádek, sloupec, čtení v řádku, ve sloupci

- orientace v řadě
- barevné vnímání
- postřehování celku a jeho částí (obrázky rozdělené na poloviny, třetiny, puzzle, ...)
- postřehování shod a rozdílů mezi předměty, ve tvarech, na obrázcích, ve věcech na obrázku, ...
- jemnější zrakové rozlišování podobných objektů (např. písmeno *E* v různých polohách, písmena *B, P, D, ...*)
- zraková paměť – Kimovy hry, co se změnilo (ve třídě, na obrázku, ...)

Rozvoj dechu

- čichání, foukání, nádechy, výdechy, ...
- změna síly hlasu, intonace, ...
- říkání několika slov za sebou, veršů v říkance apod.

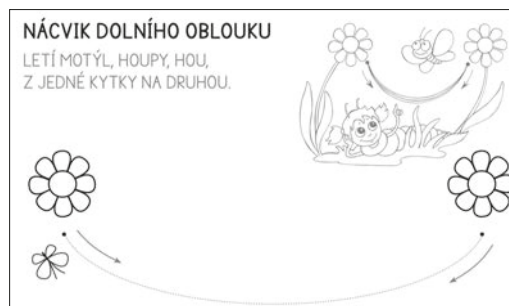
Rozvoj jemné motoriky

- říkanky pro cvičení s prsty
- hry se stavebnicemi s drobnými prvky (korálky, hříbečky, ...)
- skládání, překládání papíru
- stříhání, trhání, mačkání
- hnětení, sypání
- obkreslování, vybarvování
- psaní velkých tiskacích písmen

Významnou součástí přípravy na psaní je práce se sešitem Uvolňovací cviky.

Uvolňovací cviky

Všechny cviky přípravného období jsou doplněny říkankou. Říkanek slouží nejen k učení se krátkých textů nazpaměť, ale především k tomu, aby žáci prováděli cvik v rytmu říkanky. To jim umožňuje provádět pohyb snadněji a plynuleji. Žák se při psaní ve spojení s říkankou méně soustředí na přesnost psaní, psací pohyb je uvolněnější a může pak splňovat daný cíl. Před vlastním psaním do sešitu bychom měli podobné cviky procvičit volným pohybem paží ve vzduchu, na tabuli a na papírech většího formátu. Cviky opakujeme vždy několikrát. Při psaní na větších formátech používáme jako psací nástroj např. mokré houbičky, ploché štětce, křídly, voskovky nebo pastelky se silnější tuhou.

Při vyvození každého cviku či prvku písmen doporučujeme větší cviky psát pastelkami a několikrát je obtažovat podle předlohy. Teprve při psaní do řádků v dolní části strany mohou žáci zkusit psát tužkou. Psaní perem v tomto období ještě nedoporučujeme. To je vhodné zařazovat nejdříve v době, kdy žáci přecházejí z práce v Živé abecedě do Slabikáře, tedy při psaní z tohoto sešitu do první písanky.

K nácviku správného tvaru uvolňovacího cviku napomáhá žákům pomocné vytečkování cviku. Žáci tak mají oporu při psaní a nemusí se tolik soustředit na tvar, ale na volný pohyb při jeho provádění. Také u nácviku psaní do řádků je pomocné vytečkování žákům oporou.

Při psaní do řádků napomáhá také pomocné vytečkování potřebné výšky tvarů. Žáci se pak mohou soustředit na správnost tvaru, nikoli na dodržování jeho výšky.

Celý sešit je doplněn o druhé „číslování“ stránek v podobě znaků, které jsou umístěny v horní části strany. Tyto znaky vyjadřují nacvičovaný uvolňovací cvik či tvar písmen a pomáhají k rychlejší orientaci žákům, kteří ještě neznají číslice. V dolní části strany najde vyučující poznámku k možné motivaci žáků a k mezipředmětovému propojení.

Základní hygienické návyky spojené se psaním

Pro výuku psaní je velmi důležité, abychom od počátku učili žáky dodržovat základní hygienické návyky spojené se psaním. To znamená, abychom při každé takové činnosti vyžadovali jejich správné sezení a držení psacího nástroje. Správné sezení má vliv nejen na správné držení těla, ale také na kvalitu písařského výkonu.

Jak správně sedět při psaní?

Žák sedí na celém sedadle. Jeho chodidla spočívají na podlaze. Tělo je mírně nakloněno dopředu, ale nedotýká se hrany stolu. Ramena jsou stejně vysoko, předloktí má žák položené souměrně na psací desce, ruce

mírně oddáleny od těla. Dlaň levé ruky (u leváků pravé ruky) lehce přidržuje mírně nakloněný sešit. Pokud sedí v lavici vedle sebe levák s pravákem, pak levák by měl sedět vždy na levé straně. Výuka psaní u leváků je stejná jako u praváků. Vše probíhá souměrně opačně.

Jak správně držet psací nůž?

Žák drží tužku třemi prsty – tzv. špetkovým úchopem. Tužku drží lehce dva až tři centimetry nad hrotem tak, aby horní konec směřoval k rameni. Ruka leží volně na malíčku, při psaní se po něm lehce posouvá.

Říkanky k procvičení prstů před psaním

Před každou lekcí psaní bychom měli žáky na psaní připravit. Vhodné jsou různé říkanky k procvičení prstů. Slouží nejen k požadovanému procvičení prstů, ale také ke zklidnění žáků a k motivační přípravě na následnou činnost, tedy psaní.

Některé říkanky k procvičení prstů před psaním:

Dešťové kapičky

*Dešťové kapičky
dostaly nožičky,
běhaly po plechu,
dělalý neplechu.*

- jednotlivé prsty tlučou o hranu lavice, nejprve celou říkanku, pak na jeden verš vždy jeden prst, prsty střídáme, lze tlučat jednou rukou, pak druhou i oběma rukama najednou

Prstíčky

*Prstíčky, prstíčky, zahálet nesmíte.
Do psaní, do práce pustit se musíte.
Prstíčky, prstíčky, práce je třeba.
Ať líné prstíčky nikdo z vás nemá.*

- obě ruce: tlučá o sebe palec – ukazovák, palec – prostředník, palec – prsteník, palec – malíček, potom následuje vytáčení zápěstí

Všechny moje prsty

*Všechny moje prsty
schovaly se v hrsti.
Jedna, dva, tři, čtyři, pět,
spočítat je umím hned.*

- prsty jsou schované v hrsti a postupně se uvolňují

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 1

Cíl: rozhovoření žáků

cv. 1

Motivace: seznámení s Agátou, se spolužáky ve třídě; představení se

- vyvodíme piktogram „Opakuj.“ pomocí úvah podle obrázku na velkém listu (Co dělá Agáta s kamarádkou?)
- opakovaně čteme (vyučující, žák) po verších, žáci opakují, co slyšeli

 Komunikační a slohová cvičení:

Žáci se formou didaktických her představují Agátě, vyučujícímu, sami sobě navzájem (využití např. plyšové hračky stonožky).

Poznámky:

Říkanka je delší, proto je dobré ji přeříkávat a opakovat několikrát za den při různých příležitostech. Z tohoto důvodu je také znovu zařazena na první straně pracovního sešitu Uvolňovací cviky. Učením se básním nazpaměť podporujeme u žáků rozvoj jejich paměti, která je pro učení důležitá.

Umět se představit je jedna ze základních forem slušného chování a komunikace mezi lidmi. Jestliže si při představení navíc vzájemně podáme ruku, učíme žáky zbavit se počátečního ostychu z komunikace a dotyku druhého.

cv. 2

Motivace: léto; co jsem dělal/a o prázdninách

- vyvodíme piktogram „Vyprávěj, říkej.“
- vyprávíme si o tom, co žáci dělali o prázdninách

- vyprávíme podle obrázků: Co dělala Agáta? (případně s využitím plyšové hračky nebo maňáska Agáty)
- **samostatná práce** – žáci vyberou ty obrázky, které se týkají jejich prázdnin, a obkrouží je pastelkou

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 1

Cíl: kterou rukou žáci píší; základní hygienické návyky

- pokračujeme v seznamování se s Agátou: barevně si ji vybarvíme, jak kdo individuálně chce, stačí jen část obrázku, uvědomujeme si, kterou rukou žáci píší, a vysvětlíme, jak u práce správně sedět a jak držet psací nástroj (využijeme např. obrázky na vnitřní straně obálky sešitu)
- opakujeme říkanku
- několikrát obkroužíme jednotlivé části těla Agáty, střídáme barvy, opakujeme říkanku

DIDAKTICKÉ HRY

Do kruhu vstoupí ten, kdo byl...

Vyučující/žák klade otázku, např. Kdo byl v létě u babičky? Ti žáci, kteří u babičky byli, vstoupí do kruhu. Hra pokračuje další otázkou. Na konci hry můžeme vyzkoušet, jak žáci při hře dávali pozor, a zeptat se, zda si pamatují, kdo byl např. u babičky, na táboře apod., nebo mohou sami žáci tvořit věty typu: „Pamatuji si, že Mirek byl na hradě.“

Místo si vymění ti, kdo byli...

Žáci jsou v kruhu, vyučující/žák řekne jednu prázdninovou aktivitu a ti žáci, kteří ji o prázdninách provozovali, si mezi sebou vymění místa.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- LV** – příběh z prázdnin (poslech, rozhovor o slyšeném)
- Prv** – jsem školák
- M** – počítání po jedné (do pěti, šesti), počítáme části těla Agáty, kolikrát kroužíme
- PC** – výroba stonožky Agáty

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 2

Cíl: orientace: řádek, sloupec

cv. 1

Motivace: škola – naše třída

- žáci si prohlížejí obrázek a společně s vyučujícím si o něm vypráví
- všímají si vlastní třídy, shod a rozdílů ve srovnání s obrázkem
- orientace ve třídě i na obrázku (před, za, vlevo, vpravo, ...)

cv. 2

Motivace: škola – školní potřeby

- vyvodíme piktogram „Přečti řádek.“
- ukážeme si řádek na tabuli, řádek ve cv. 1
- vysvětlíme pomůcku: proužek (záložka) – podle Agáty si podložíme první řádek
- čteme obrázky, určujeme, k čemu slouží
- podložíme druhý řádek, čteme obrázky a říkáme, kdy ve škole můžeme jíst (hodina, přestávka), co je vhodná a zdravá svačina

VI. METODICKÉ POZNÁMKY K PRÁCI S ŽIVOU ABECEDOU

- určujeme počet slabik ve slově vytleskáváním (žáci tak získávají představu slabičnosti slov), počet slabik můžeme zaznamenávat počtem teček
- zkusíme, zda jsou žáci schopni postřehovat první hlásku ve slově (např. Které slovo v prvním řádku začíná na S?)

Dechová a hlasová cvičení:

Nácvik prodlužování výdechu (zkoušet co nejvíce slov v řádku říci na jedno nadechnutí).

cv. 3

Motivace: škola – které věci jsou vhodné, které nevhodné do školy?

- vyvodíme piktogram „*Přečti sloupec.*“
- ukážeme si sloupec na tabuli, sloupec na papíru, ve cv. 2
- podložíme si sloupec podle Agáty
- čteme obrázky ve sloupcích a říkáme, zda se do školy hodí/nehodí a proč
- obrázky – slova využijeme k vytleskávání a určování počtu slabik, případně k zaznačení jejich počtu tečkami nebo svislými čárkami do políčka s obrázkem
- zkusíme také postřehování první hlásky ve slově (např. Které slovo v prvním sloupečku začíná na P?)

Psaní:

Kreslení jednoduchých tvarů (kruhy, čtverce, obdélníky, trojúhelníky, ...) připomínajících tvar předmětů ve třídě (hodiny, tabule, papír, penál, sešit, pravítka, ...) a obrázků (jablko, míč, tulipán, ...), pomoci mohou také ilustrace v Živé abecedě na str. 2.

Dechová a hlasová cvičení:

Prodlužování výdechu; říkáme slova ve sloupci – potichu, hlasitě, šeptem, ...

.....

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

 – naše třída

 – orientace v řadě (pořadí, první, poslední, před, za, ...)

 – dekorativní práce (např. ubrousek na svačtinu), zdobení prvky v řádku, v sloupci.

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 3

Cíl: škola; určování, co do souboru patří, co nepatří

cv. 1

- žáci si prohlížejí obrázek a společně s vyučujícím si o něm vypráví; pojmenovávají jednotlivé obrázky názvy prostor ve škole
- všímají si vlastní školy, shod a rozdílů ve srovnání s obrázkem
- orientace na obrázku (vlevo, vpravo, vpředu, ...)

cv. 2

Motivace: co patří do školy

- Vyvodíme piktogram „*Vyber.*“: Žáci mají křížkem označit (pastelkou) správný výběr těch obrázků, na kterých jsou zobrazeny věci vhodné do školy. U každého obrázku s žáky pohovoříme, zda do školy daná věc patří, či nikoli a proč. Rozvíjíme tak uvažování žáků, např. *míč* – někdo hned řekne, že do školy nepatří, ale pokud jsme v tělocvičně, tak je to v pořádku. Uvědomujeme si možnost více řešení. Žáci by měli poznat, že o některých věcech se může diskutovat, ale svůj názor a své řešení by měl každý žák umět zdůvodnit a obhájit.
- Nabízí se možnost vytvoření rozsáhlejší myšlenkové mapy věcí, které jsou do školy vhodné, ve spolupráci s vyučujícím. Slova k obrázkům může vyučující psát velkými tiskacími písmeny (někteří žáci již některá písmena znají).
- **samostatná práce:** Na volný list papíru nebo do zvláštního sešitu formátu A4 mohou žáci vytvořit vlastní myšlenkovou mapu s tím, že místo slov mohou kreslit obrázky; podle vlastního uvážení však mohou zapisovat slova podle tabule, nebo pokud to umějí, mohou psát sami či mohou kombinovat obrázky a psaní.

Zpočátku budou žáci do myšlenkových map výhradně kreslit, brzy ale zjistí, že zapsání slova je rychlejší, takže se budou snažit některé obrázky nahrazovat slovy nebo obrázky doplňovat slovem pro lepší pochopení obrázku.

Poznámka: Seznámení se zjednodušenými myšlenkovými mapami, práce s nimi a jejich tvoření je dobrým základem pro práci s myšlenkovými mapami také v prvouce. V tomto případě se práce v obou předmětech vzájemně posiluje a podporuje.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 2

Cíl: nácvik lehkého posunu ruky po papíru

- předcházet mohou aktivity ve třídě, v tělocvičně, venku (žáci se pohybují mezi překážkami), u těchto aktivit se žáci mohou seznamovat i s říkankou
- vyprávění o prázdninách: kdo byl v lese, co můžeme v lese sbírat apod.
- říkanka a ukázka, jak by měl cvik vypadat, nebojíme se pohybu, psát se může i ve stoje
- vlastní práce dětí, cvik můžeme na stejné straně provádět opakovaně, vždy vystřídáme barvu pastelky a cvik začneme u jiného stromu, cesty se kříží, mění svůj směr apod.
- stejný cvik lze provádět s motivací „Cesta do školy“

■ DIDAKTICKÉ HRY

Když půjdu do školy, vezmu si...

Obměna známé hry na paměť. První žák říká: „Když půjdu do školy, vezmu si aktovku.“ Druhý pokračuje: „Když půjdu do školy, vezmu si aktovku a penál.“ Třetí přidá do řady další slovo, které se k danému tématu hodí. Žáci se snaží zapamatovat si co nejdelší řadu slov. Aby pracovala celá třída, danou řadu s žákem přeříkávají všichni žáci. Tato hra slouží k rozvoji slovní zásoby, která se hodí k danému tématu, např. škola, třída, družina apod., a ke cvičení paměti žáků.

■ MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- LV** – Začarovaný les (František Hrubín, *Dvakrát sedm pohádek*)
- Pry** – jsem školák, škola, cesta do školy
- M** – počítáme po jedné do pěti (stromy, houby, pastelky apod.)
- VV** **PC** – začarovaný les, houby
- TV** – pohyb a běh mezi překážkami, sbírání předmětů (hub)

■ ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 4

Cíl: vyvození hlásky a písmene A

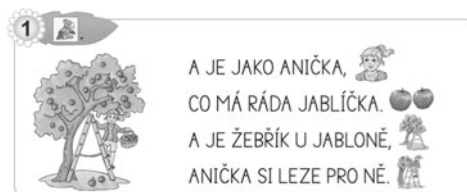
■ VYVOZOVÁNÍ PÍSMEN

Způsobů, jak vyvodit nová písmena, je celá řada (pomocí obrázků, říkanek, pohádek atd.) – záleží na vyučujících a jejich zkušenostech.

1. Vyvozování pomocí říkanky

V Živé abecedě (i Slabikáři) jsou jednotlivá písmena vyvozována pomocí krátké říkanky doplněné ilustracemi – tzv. paměťovými obrázky. Cílem je:

- procvičování paměti – pamětné osvojení říkanky
- procvičení výslovnosti při přeříkávání básně
- spojení verše s jeho ilustrací, a tím další fixace básně

VI. METODICKÉ POZNÁMKY K PRÁCI S ŽIVOU ABECEDOU

- opakované říkání básně pouze podle pomocných obrázků, ...
- možnost vyhledávání písmen v textu básně

2. Vyvozování pomocí duálních obrázků

K tomuto můžeme využít sešit *Poznáváme abecedu*. V něm jsou vyvozována velká tiskací písmena pomocí tzv. duálních obrázků a žáci se v něm mají možnost seznámit také s ostatními tvary písmen.

Poznáváme abecedu

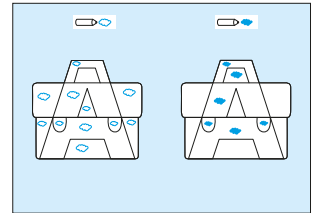
Každému písmenu je věnován jeden list. Pořadí písmen odpovídá Živé abecedě a Slabikáři z Duhové řady. Pro řadu „Čtete a píšeme s Agátou“ to znamená jen přehození pořadí prvních dvou písmen, jinak jsou písmena řazena stejně.

Metodické poznámky k přední straně každého listu písmene

Přední strana listu slouží k tomu, aby se žáci seznámili s písmenem pomocí tzv. duálních obrázků. Duální obrázky jsou dvojice stejných obrysových obrázků, které se odlišují pouze vyznačením různých políček pro vybarvení. Výsledkem vybarvení levého obrysového obrázku je nalezení slova začínajícího daným písmenem. U pravého obrázku je výsledkem vybarvení tvar daného velkého tiskacího písmene.

Nad každým obrysovým obrázkem je grafický pokyn ve formě tužky a znaku (plného, např. ☁, nebo prázdného, např. ☁). Tužku žáci vybarví jimi vybranou pastelkou. Stejnou pastelkou pak v obrázku vybarví všechna políčka, která obsahují stejný znak jako v grafickém pokynu.

Žáci začínají levým obrázkem. Vybarvením správných políček odkryjí obrázek, pojmenují ho, např. aktovka, a uvědomí si tak počáteční hlásku slova, např. A. Pak pokračují vybarvením správných políček pravého obrázku, čímž objeví tvar velkého tiskacího písmene, které je grafickým znázorněním počáteční hlásky slova z levého obrázku, např. A. Žáci si tak spojí vyslovovanou počáteční hlásku a její grafický tvar. Pro písmena Q, W, X, Y připojujeme vysvětlení použitých obrázků: Q – chlapec Quentin, W – pan Waldemar, X – xylofon, Y – panáček Ypsilonek.

Metodické poznámky k zadní straně každého listu písmene

Zadní strana představuje grafickou podobu všech čtyř základních tvarů daného písmene – malé i velké tiskací písmeno a malé i velké psací písmeno. Písmena jsou obklopena obrázky, které lze pojmenovat slovy začínajícími danou hláskou. Např. u písmene A jsou zařazeny obrázky: anděl, auto, ananas, akát, aktovka atd. Mezi obrázky je také vždy chlapec nebo dívka. Žáci mohou vymýšlet jména dětí začínající danou hláskou (např. Alena, Aneta, Anička apod.).

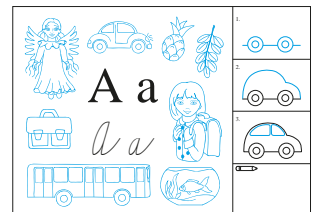
Ilustrace slouží k rozvoji slovní zásoby, sluchové analýzy dané hlásky a k procvičení její výslovnosti. Slova, která začínají hláskami Q, W, X, Y, jsou obtížnější, proto je potřeba, aby vyučující s pojmenováním obrázků žákům pomohl (Q – Quentin; W – Werner, Walter, Waldemar; X – xylofon, Xaverov, Xenie, Xaver, Y – Yveta, Yvona, yzop).

Všechny obrázky můžeme využít také k určování počtu slabik ve slově (např. vytleskáváním, vyt'ukáváním), a tím k dalšímu sluchovému výcviku pro budoucí čtení slabik nebo k samotnému rozlišování počtu slabik ve slově. Některé obrázky si žáci mohou vybarvit. (Není však cílem, aby vybarvovali všechny obrázky.) K obrázkům můžeme vymýšlet hádanky typu „Které slovo si myslím?“, např. „Je to věc, ve které se nosí učebnice.“ Žáci mezi obrázky vyhledají aktovku. Tyto hádanky mohou také vymýšlet sami žáci.

Pravá část zadní strany obsahuje návod na kreslení jednoduchého obrázku znázorňujícího slovo, které začíná na dané písmeno. Žáci se tak učí sledovat postupný vývoj kresby a napodobit ji. Tím rozvíjejí své myšlení, grafomotorické schopnosti a dovednost pracovat podle návodu či jednoduchého pracovního postupu. Žáci si nejprve prohlédnou první obrázek a obtáhnou jej. Pak si na druhém obrázku všimnou toho, co už nakreslili, a obtáhnou tuto část. Podívají se, která část obrázku přibyla, a tu pak také obtáhnou. Stejně postupují u třetího obrázku. Poslední políčko je volné, aby si žáci zkusili obrázek nakreslit celý – naučeným postupem bez pomocného předkreslení.

Na konci publikace je doplňovačka s obrázky. Úkolem je zapsat počáteční písmena slov podle obrázků a pak tajenku přečíst. („Ahoj prázdniny!“)

Závěrečná strana je uceleným přehledem celé abecedy a shrnuje všechny tvary písmen, se kterými se žáci během práce s publikací seznámili.

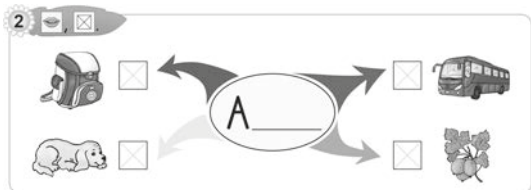

PROCVIČOVÁNÍ ZNALOSTI HLÁSKY A PÍSMENE

Úkoly k procvičení a upevnění znalosti hlásky se v ŽA cyklicky opakují a žáci brzy dokážou pracovat samostatně.

Typy úkolů v Živé abecedě

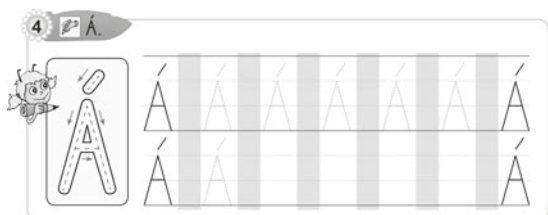
- výběr vhodných obrázků z myšlenkové mapy (sluchová analýza)

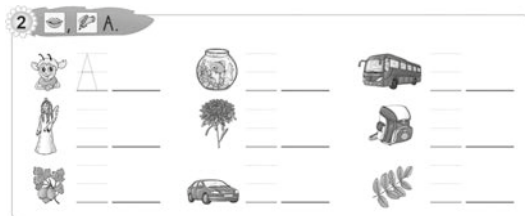
- pojmenování obrázků a vyhledávání písmen v psané podobě slova ve stonožkách (zrakové postřehování)

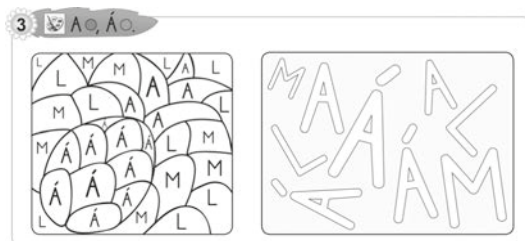
- psaní daného písmene (převod zvukové podoby hlásky do grafické podoby, rozvoj grafomotoriky)

- sluchová analýza slova, určení první hlásky a její převod do psané podoby (obrázky a zápis jejich první hlásky)

- vyhledávání písmen a jejich vybarvování (zrakové postřehování, rozvoj grafomotoriky)

cv. 1

Motivace: podzim – sklizeň ovoce

- vyvodíme písmeno A – sešit Poznáváme abecedu
- rozhovor o sadu, zahradě, sklizni ovoce, jak se na strom dostaneme, abychom ovoce sklidili
- říkanka – učení se po verších, vysvětlíme pomocné ilustrace vedle veršů (usnadní zapamatování, vybavení si verše, trénování paměti, obrázky zvyšují efektivnost učení se nazpaměť)
- pozorujeme tvar žebříku a písmene A
- písmeno A si žáci mohou zvýrazňovačem (pastelkou) označit

Poznámka: Učení se něčeho nazpaměť je proces, který záleží zejména na schopnosti jedince zapamatovávat si. Každý má tuto schopnost na jiné úrovni a také má jiný typ paměti. Proto je vhodné žákům předkládat různé způsoby, jak si požadované zapamatovat. Paměť se dá také posilovat různými aktivitami či hrami pro cvičení paměti.

Příklad naučení básně tzv. metodou nabalování (sněhová koule):

- Vyučující přečte 1. verš, žáci ho opakují.
- Vyučující přečte 2. verš, žáci ho opakují.
- Vyučující zopakuje první dva verše, žáci je opakují.
- Vyučující přečte 3. verš, žáci ho opakují.
- Vyučující přečte první tři verše, žáci je opakují.
- Vyučující přečte 4. verš, žáci ho opakují.
- Vyučující přečte všechny čtyři verše, žáci je opakují.

Při učení říkanek nazpaměť je dobré sledovat ilustrace k jednotlivým veršům. Tyto ilustrace významně napomáhají vybavení si obsahu verše, a tím i rychlejšímu zapamatování celé říkanky stejně jako celková ilustrace, která je v pozdější fázi dostačující k vybavení si dané říkanky.

cv. 2

Motivace: slova začínající hláskou *a*

Poznámka:

Na počátku práce si vyučující musí uvědomit, že řada předškoláků má se sluchovým postřehováním první hlásky potíže. Postřehování hlásky uprostřed či na konci slova je ještě mnohem obtížnější a pro počáteční výuku nepotřebné. Žáci si budou dovednost postřehování první hlásky osvojovat postupně a postřehování hlásky uprostřed či na konci slova se budou učit s postupně nabývanou zkušeností při čtení slabik a slov.

- připomeneme symboly v zadání, společně čteme zadání
 - prohlédneme si úkol, společně si vysvětlíme, co znamená znázornění (A___), kladením vhodných otázek se snažíme dovést žáky k tomu, aby znázornění zkusili vysvětlit sami
 - pojmenujeme obrázky a zvedáme např. ruku, kartičku; určujeme, zda slovo začíná hláskou *a*, či nikoli
- Poznámka: Vždy záleží na tom, jak obrázek pojmenujeme. Proto je na počátku práce důležité obrázky společně pojmenovat. Např. *pes* se může jmenovat *Alík*, *Azor*, *Asta* apod. a pak by samozřejmě do skupiny náležel. Pokud však použijeme obecné pojmenování *pes*, nebudeme ho do skupiny slov začínajících hláskou/písmenem *A* zařazovat. Opět nám jde o rozvoj uvažování žáků, zdůvodnění jejich rozhodnutí.
- vymyslíme další slova, ve kterých slyšíme hlásku *a* (rozvoj slovní zásoby žáků)
 - vypracujeme cvičení – křížkování
 - **samostatná práce:** žáky případně můžeme nechat dokreslit ještě další obrázek, který při pojmenování začíná hláskou *a*, nebo žáci mohou vytvářet vlastní myšlenkové mapy tohoto typu
 - práce s druhou stranou v sešitě Poznáváme abecedu

Poznámka: Při vyvození písmene upozorníme žáky na to, že každé písmeno má dva tvary tiskací (velký a malý) a dva tvary psací (velký a malý). My se však zpočátku budeme učit číst a psát jen velké tvary tiskací. Teprve později se seznámíme také s dalšími tvary.

Dechová a hlasová cvičení:

Práce s hlasem při říkání slov (zesilování, zeslabování, zrychlování, zpomalování).

cv. 3

Motivace: kamarádi ve třídě, jména, kamarádky Agáty

- vyvodíme nový piktogram „Vybarvi.“ pozorováním velkého listu
- Agáta má kamarádky, pozorujeme, jak je od sebe můžeme rozeznat (barva vlasů, účes) a všímáme si rozdílnosti spolužáků ve třídě. Učíme se jména spolužáků. Agátiny kamarádky si můžeme také nějak pojmenovat, abychom je rozlišili. Opakujeme dovednost představit se a znalost jmen spolužáků.
- prohlédneme si, co stonožky dělají: říkají slovo, které je na obrázku, a toto slovo je napsané ve stonožce. Žáci mají za úkol vybarvit dílky stonožky s písmenem *A* (nejdříve si daná políčka mohou jen označit puntíkem, po společné kontrole mohou pracovat samostatně. Kontrola – Kolikáté písmenko máš vybarvené ve stonožce se zeleným šátkem? – orientace v řadě, porozumění a užití slov *před*, *za*, *mezi*, *první*, *poslední* apod.)
- slova jsou vhodná k dělení na slabiky vytleskáváním a k určování počtu slabik
- s podobnými stonožkami pracujeme na tabuli
- **samostatná práce:** práce na pracovním listu, kde mohou být takové stonožky připravené

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 3

Cíl: cvik k uvolnění ruky a ramenního kloubu

- pojmenováváme věci na obrázcích
- seznámíme se s říkankou
- cvik provádíme např. houbičkou na tabuli, na velkém papíru v rytmu říkanky
- nejdříve žáci mohou kroužení kolem vybrané věci dělat jen prstem a opakovat při tom říkanku
- práce v sešitě, střídáme pastelky, měníme směr pohybu, cvik provádíme v rytmu říkanky
- žákům, u kterých vidíme, že se volného pohybu bojí, pomůžeme uchopením jejich ruky a vedením ruky

Poznámka: Psaní cviku v rytmu říkanky je důležité pro uvolněné provedení cviku. Žáci se tolik nesoustředí na přesnost (ta je v tomto případě nežádoucí) a psací pohyb provádějí volným pohybem psacího nástroje po papíru.

.....

DIDAKTICKÉ HRY

Poslouchej a opakuj správně

Vyučující říká za sebou tři nebo čtyři slova, která začínají hláskou *a*, např. auto, anténa, astra. Žáci je mají zopakovat. Jde o cvičení paměti, pozornosti a zároveň i dechové a hlasové cvičení – prodlužování výdechu.

Na autíčka

Říkaná: *Á, bé, cé, dé, auto jede,
jede, jede, až dojede,
do garáže rychle vjede.*

Žáci se při říkání říkanky volně pohybují po třídě jako autíčka (pohybují rukama jako by řídili). Na konci dojedou do své lavice. (Žáci se učí, kde je jejich lavice ve třídě.)

Obměna: Žáci si po skončení říkanky mohou sednout do jakékoli lavice. Avšak vyučující během říkání říkanky položí na některou lavici červený kruh (značku stop apod.), takže do této lavice si pak nesmí nikdo sednout. Na koho nezbude místo, splní nějaký úkol nebo zastane funkci vyučujícího a bude pokládat kruh na lavici.

Hlasování

Žáci mají před sebou dvě různobarevné kartičky. Jedna barva znamená ANO (např. zelená), druhá NE (např. červená). Volbou této barevnosti podporujeme obecné povědomí, že červená znamená nějaký zákaz, např. vstupu do silnice na přechodu, zelená znamená povolení, souhlas. Nenásilně podporujeme dopravní výchovu. Vyučující říká slova, žáci zvedáním kartičky určují, zda slovo začíná hláskou *a*, nebo nikoli.

Písmenko A nás probudí

Žáci mají hlavy položené na lavici, vyučující říká slova, která začínají různými hláskami. Žáci pozorně naslouchají, pokud uslyší slovo, které začíná hláskou *a*, tiše se narovnejí – „probudí“. (Procvičujeme sluchovou perцепci, schopnost soustředit se, ovládat své chování – při analýze správného slova nereaguje žák nahlas, ale jen stanoveným způsobem.)

Hra na jména

Žáci sedí v kruhu, jedno místo je volné. Ten, kdo má po pravé/levé ruce volné místo, si zavolá jménem toho, koho by chtěl mít vedle sebe. Volaný žák se přemístí na nové místo. Hrou procvičujeme znalost jmen žáků ve třídě a pravolevou orientaci.

Poznámka: Měli bychom dát pozor na výběr stále stejných dětí. Proto vyučující musí hru sledovat a případně zasáhnout: buď změnit směr (pravá/levá), nebo pravidla hry stanovit tak, aby se žáci opravdu vystříдали, např. každý žák může být jmenován jen jednou, může před sebe položit kartičku, že už své místo měnil.

Najdi mě

Skupiny či dvojice mají připravené soubory písmen, ve kterých jsou namíchaná různá písmena, ale nejvíce je tam písmen A. Žáci mají za úkol co nejrychleji vyhledat všechna písmena A a seřadit je do řádku/sloupce. Zároveň mohou k sobě vyhledávat stejná jiná písmena, ač se je doposud neučili. Jde o zrakové postřehování tvaru písmene, nikoli o jeho znalost.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

– naše třída – spolužáci

– orientace v řadě (pořadí písmen ve stonožce)

– pohybová hra – *Kolo, kolo mlýnský*

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 5

Cíl: čtení písmene A ve funkci spojky

cv. 1

Motivace: věci kolem nás

- společně čteme zadání, uvědomujeme si, že se skládá ze dvou úkolů, proto pracujeme postupně
- podložíme řádek záložkou a čteme jednotlivé kartičky (lístečky), čteme opakovaně
- podložíme sloupeček a čteme lístečky pod sebou
- slova jsou vhodná k vytleskávání na slabiky
- můžeme trénovat určování první hlásky ve slově (např. hádankou: Které slovo v prvním řádku začíná hláskou *m*? Které slovo v prvním sloupci začíná hláskou *s*?)
- určujeme, kam věci z jednotlivých lístečků patří (do pokojíčku, do kuchyně)
- **samostatná práce:** na podobné lístečky připravují sami žáci dvojice slov (obrázků) s písmenem A ve funkci spojky, slova (obrázky) společně čteme, poté je vložíme do krabice a žáci si pak lístečky losují a snaží se je přečíst

cv. 2

- vyvodíme piktogram „Napiš.“
- v pokynu je již uvedeno, že žáci mají psát písmeno A – žáci tedy začínají využívat znalosti naučeného pro přečtení zadání
- upozorníme na směr a pořadí psaní čar, které tvoří dané písmeno (označeno modrými šipkami)
- první psaní může být na velkém formátu papíru;
- prohlédneme si vzor a několikrát ho pastelkou obtáhneme
- píšeme písmeno A, první řádek lze psát pastelkou a alespoň dvakrát písmeno obtáhnout, na druhém řádku stačí psát každé písmeno jednou

Poznámka: Vyučující musí včas vysvětlit žákům význam šedého proužku ve funkci mezery, aby do něj žáci nepsali, ač jím prosvítají pomocné linky. Místo proužku se může položit tužka či prst jako oddělující prvek. Psaní mezer mezi písmeny, slabikami, slovy je třeba systematicky učit od úplného počátku psaní. Zároveň je potřeba žákům vysvětlit funkci pomocné liniatury, která je vytečkována, a seznámit je s pojmy „horní a střední (případně později dolní) pomocná linka“ a tyto pojmy užívat, aby si na ně žáci zvykli.

cv. 3

Motivace: věci kolem nás – ve třídě

- přečíst zadání
- podložit záložkou první řádek, společně dospět k tomu, že věci za svislou čarou patří do aktovky, a číst řádek se spojkou A; domýšlet, co dalšího by mohlo být na obrázcích
- podložit druhý řádek, pak třetí
- při opakovaném čtení doplňovat spojkou A
- poslední řádek **samostatná práce** + vybarvit poslední obrázky

Psaní: Živá abeceda – psaní velkého tiskacího písmene A

Psaní zde zastupuje práce v Živé abecedě, str. 5, cv. 2.

DIDAKTICKÉ HRY

Všechno lítá...

Které věci patří např. do kuchyně? Pokud žáci uslyší slovo označující věc, která do kuchyně patří (např. hrnec, vidlička), zvednou ruce, v opačném případě překříží ruce nebo je nechají pod lavicí či na lavici.

Patříme k sobě?

Vyučující/žák říká dvojice slov a žáci rozhodují, zda k sobě slova patří, či nikoli (např. dědeček a ba-
bička, kočka a kotátko, strom a listí, stůl a auto). Použit mohou kartičky na hlasování.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

P – jsem školák – ve třídě

M – počet věcí do tří (čtení kartiček s obrázky typu: A)

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 6

Cíl: hláska a písmeno Á

cv. 1

Motivace: nemoc, u lékaře, zásady správného chování u lékaře

- vyvodíme hlásku á z říkanky
- v říkance vyhledáme a vyznačíme písmeno Á (pastelka, zvýrazňovač)

 Komunikační a slohová cvičení:

Pozdrav, rozloučení, poděkování, podání ruky.

cv. 2

- pojmenujeme obrázky, správně vyslovujeme dlouhé á
- **samostatná práce:** žáci vyhledávají a vybarvují písmeno Á; společná kontrola

Poznámka: Rozlišování dlouhých a krátkých samohlásek (a slabik s nimi) je pro některé žáky obtížné, proto musíme slovo důkladně vyslovit, žáci ho pozorně opakují a pak ho společně znázorníme pohybem. Využít lze také dostupné speciální pomůcky, např. tzv. bzučáky.

cv. 3

- přečteme pokyn
- podložíme záložkou, sledování správného písmene podpoříme ukazováním si např. prstem, čteme opakovaně
Poznámka: Místo proužku papíru či záložky můžeme žáky naučit podkládat řádek např. pastelkou nebo tužkou. Bílá pastelka má navíc tu výhodu, že při manipulaci s ní nezanechává na stránce stopy.
Později si žáci mohou pastelkou také ukazovat pohyb po řádce místo ukazování si prstem.
- ve cvičení můžeme pastelkami barevně rozlišit dlouhé a krátké Á/A

cv. 4

- psaní písmene Á: postupujeme stejně jako při psaní A, pozor dáme na psaní čárky shora dolů (jako když prší)

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 4, 1. část

Cíl: cvik k uvolnění ruky
Práce jako s předcházejícími stránkami.

DIDAKTICKÉ HRY

Dlouhá, nebo krátká

Formou hry učíme žáky rozlišovat dlouhé a krátké slabiky ve slovech a znázorňovat délku pohybem paže shora dolů (dlouhá slabika), ťuknutím, tlesknutím (krátká slabika), např. máma, tráva, pórek, růže, léto, písek, korále, roláda, pásek, veselé, milí.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

LV – dětská říkadla, říkadlo *Vařila myšička kašičku*

M – číslice 1, 2 v říkadlech

Prv – u lékaře, slušné chování, pomoc v rodině

HV – píseň *Jedna, dvě, Honza jde*

VV/**PČ** – koláče

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 7

Cíl: opakování

cv. 1

Motivace: naše škola

- rozhovor o škole: kde co ve škole je, které osoby můžeme ve škole potkat
- čteme po řádcích a sloupcích (využití záložky k podložení řádků a sloupců)
- opakujeme, jak se s osobami na obrázcích přivítáme, jak se s nimi rozloučíme
- vymyslíme a vytleskáme slova – věci, které máme ve třídě, ve škole, v jídelně

 Komunikační a slohová cvičení:

Pozdrav, rozloučení.

cv. 2

- přečteme pokyn a společně si podle něj vysvětlíme práci (řekneme slovo podle obrázku, určíme počáteční hlásku a dané písmeno zapíšeme)
- před vlastním psaním můžeme se cvičením pracovat tak, že žáci zvedají písmeno, které by doplnili, nebo mohou přikládat písmeno ze Skládací abecedy přímo do Živé abecedy na správné místo

Skládací abeceda „Čteme a píšeme s Agátou“

Práce s touto pomůckou je dobrým pomocníkem zejména pro období práce s Živou abecedou. Žáci si upevňují znalost písmen a procvičují analýzu a syntézu slabik a prvních slov. Práci s touto pomůckou také dobře zastupuje časté zařazování úkolů pro psaní přímo ve Slabikáři nebo psaní na volné papíry.

cv. 3

- přečteme zadání a zjistíme, zda žáci rozumí zadání, případně práci vysvětlíme
Poznámka: Někteří žáci nemají s podobným typem úkolu žádnou zkušenost, nikdy se s ním nesešli. Proto je nutné zjistit, kdo práci nerozumí, a minimálně určitou část cvičení udělat společně nebo pro pochopení využít názornou práci na interaktivní tabuli.
- **samostatná práce:** lze zadat jako samostatnou práci ve dvou částech

- políčka s písmeny vybarvujeme podle zadání, pojmenujeme obrázek, který nám po vybarvení všech hledaných políček vyšel (ananas)
- vyhledáváme písmena A, Á a barevně je rozlišujeme
- můžeme se zeptat, kdo zná písmena, která nám zbyla (žáci se je budou učit na následujících stranách)

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 4, 2. část

Cíl: cvik k uvolnění zápěstí

Poznámka: U tohoto cviku jde o pomalejší pohyb zápěstí nahoru a dolů, při pohybu dolů pastelka ťukne na papír. Protože při tomto pohybu si žáci zápěstí brzy unaví, je potřeba práci rozdělit na krátké úseky, aby si ruce mohly odpočinout.

DIDAKTICKÉ HRY

Dramatizace situací

Navozujeme situace při setkávání. Žáci sehrávají krátké scénky, pozdraví se, představí se, vyjádří nějakou prosbu, vyřídí vzkaz, rozloučí se apod. Situace musí být jednoduché.

Hry s písmeny

Zařazujeme různé varianty a obměny her s písmeny ze Skládací abecedy, s kostkami, s víčky od PET lahví, na kterých jsou písmena napsaná, apod. (vyhledávání, třídění, řazení podle pokynů, obrázků, slov).

Kimovy hry

Jsou to hry na cvičení paměti. Vyučující připraví soubor předmětů či obrázků (později písmen, slabik a slov, ale to jsou obtížnější varianty), žáci se snaží vše si zapamatovat a pak vybírají správné předměty či obrázky ze souboru. Objekty mohou být v řadě, v tabulce, žáci pak určí i správnou polohu objektu, místo obrázků mohou později umísťovat do řady, do tabulky vhodná písmena, slabiky či celá slova.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- P**rv – jsem školák, pomoc v rodině
- M** – určování počtu buchet, koláčů, vdolků
- VV** / **PČ** – práce s modelínou – pečivo, písmeno A

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 8

Cíl: hláska a písmeno M

cv. 1

- vyvodíme písmeno M (sešit Poznáváme abecedu)
- pracujeme s říkankou

cv. 2

- práce stejná jako u písmen A, Á

VI. METODICKÉ POZNÁMKY K PRÁCI S ŽIVOU ABECEDOU

cv. 3

- připomeneme, jak se cvičením pracujeme
- **samostatná práce:** žáci vyhledávají a vybarvují písmeno *M*, případně jinou barvou písmeno *A*

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 5

Cíl: cvik k uvolnění ramenního kloubu

- vlastnímu psaní by mělo předcházet opisování ležaté osmičky ve vzduchu, a to oběma rukama spojenýma před tělem

Poznámka:

- pohyb rukou, paží a psaní tohoto cviku podporuje propojení obou mozkových hemisfér, cvik je dobré s žáky dělat i v rámci pohybových chviliek
 - cvik provádíme při psaní volně, nejde o přesnost, ale o plynulé provádění několikrát za sebou, říkanka nám opět pomůže
 - při psaní konkrétního cviku procvičujeme pravolevou orientaci a pojmy „vlevo, vpravo, nahore, dole“
-

DIDAKTICKÉ HRY

Na motýly

Motýli (žáci) se pohybují po třídě, ve které jsou rozmístěny květiny s různými písmeny uprostřed, např. při říkání říkanky Motýli. Vyučující určí, ke kterému písmenu má motýl doletět (*A, Á, M*), a žáci se snaží květinu s tímto písmenem najít a zastavit se u ní. Pak hra pokračuje dále. Při volném pohybu po třídě mohou žáci opakovat naučené říkanky na jednotlivá písmena, nebo jinou básničku o motýlech. Hru lze také umístit do tělocvičny, kde je více prostoru pro volný pohyb žáků.

Říkanka: **Motýli** (Jindřich Balík)

*Kampak letí motýli?
To vám řeknu za chvíli.
Nebo radši hned.*

*Přes kopeček za řeku
na sluneční paseku.
Letí na výlet.*

.....

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- LV** – říkanka *Vezmi žlutou tužku* (František Hrubín, *Špalíček veršů a pohádek*); *Foukej, foukej, větříčku*
- Pry** – podzim, sklizeň ovoce
- M** – počítání do 3, 4
- HV** – píseň *Měla babka*
- VV/PČ** – jablka, hrušky
- TV** – tanec mazurka

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 9

Cíl: čtení a psaní písmene *M*

cv. 1

- čteme řádek písmen
- barevně rozlišíme písmena *M, A, Á*

cv. 2

- psaní písmene *M*: nejdříve obtahujeme, pak teprve píšeme, písmena na prvním řádku můžeme obtahovat opakovaně, protože jsou předepsaná, žáci tedy dodrží správný tvar

cv. 3

- dopisujeme písmena *M*, *A* podle počáteční hlásky slova
- slova můžeme také vytleskávat a určovat počet slabik těchto slov

cv. 4

- **samostatná práce:** cvičení již žáci znají ze str. 7, mohou tedy pracovat samostatně

Psaní: Živá abeceda – psaní velkého tiskacího písmene *M*

DIDAKTICKÉ HRY

Hra s písmeny

Vyučující diktuje, která písmena mají žáci položit na lavici (vystříhaná, napsaná na PET víčkách) či napsat, pak kontrola např. podle tabule, kde je řada připravená. Jinou možností je, že vyučující ukazuje obrázky věcí, žáci určují počáteční hlásku a vybírají správné písmeno ze souboru (využívat můžeme IT, tablety apod.).

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

 – rozvoj slovní zásoby (dopravní prostředky, ovoce, ...)

 – vázání mašlí, zavazování tkaniček u bot

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 10

Cíl: vyvození slabik *MA/MÁ*, jejich čtení a psaní

VYVOZOVÁNÍ SLABIK

Vyvození slabiky je vždy důležitou součástí lekce k danému písmenu. Vychází se ze sluchové analýzy slova, které žáci rozdělují vytleskáváním na slabiky a následně si uvědomují první slabiku. Počáteční čtení slabik dělá některým žákům potíže, proto je co nejvíce podporováno obrázky a řadou různých cvičení. Žákům pomohou cvičení pro výuku čtení slabik v interaktivní podobě. Doporučujeme pracovat s materiálem Hry se slabikami. Tyto činnosti v různých obměnách podporují správné čtení slabik formou didaktických her. Svůj význam má také práce se Skládací abecedou.

Hry se slabikami „Čteme a píšeme s Agátou“

Hry se slabikami slouží k procvičování sluchové analýzy písmen a slabik na začátku slov podle obrázků. Spojování slabik s obrázky podporuje nácvik čtení slabiky v celku, nikoli po jednotlivých písmenech. Při tvorbě sady bylo dodržováno pravidlo, že vyslovené slovo musí začínat přesně danou slabikou. V některých případech je proto obrázek pojmenován tvarem množného čísla nebo zdvojnásoben (např. *LÉ-KY*, *ME-ČE*, *SU-DY*, *LO-DIČ-KA*).

Na vnitřních stranách obálky je přehled sad karet i s doporučenými stranami *Živé abecedy*. Aby bylo možné kartičky patřící do jednotlivých sad snadno roztrždit, jsou sady karet navzájem odlišeny podbarvením.

cv. 1

- vyvodíme piktogram „Vytleskej.“ pozorováním velkého listu
- pojmenujeme slovo na obrázku: *MÁMA*, rozdělíme ho vytleskáváním na slabiky; vyučující na tabuli slovo rozdělí svislými čarami

Poznámka: Vyučující napíše svislou čáru i na konci slova *MÁ|MA|*, protože tato druhá čára vyznačuje konec druhé slabiky. Žáci si lépe uvědomí to, že dvakrát tleskli a vyučující tedy zapsal dvě čáry. Kdyby vyučující udělal jen svislou čáru za první slabiku, a na konci slova ne, jak se běžně zápis rozdělí slova na slabiky dělá, žáky by to mátl.

VI. METODICKÉ POZNÁMKY K PRÁCI S ŽIVOU ABECEDOU

- slovo řekneme ještě jednou a hlasitě vyslovíme první slabiku, pak ji ještě jednou zopakujeme, všimneme si, co jsme vyslovili a co je zapsáno v první slabice slova
- spojíme vyslovenou slabiku *ma* s grafickou podobou slabiky *MA*, která vznikla spojením dvou písmen *M*, *A*
- podobně pracujeme i s druhým obrázkem a slovem *MAPA*
- další slova a jejich obrázky mohou být na tabuli, např. *MASO*, *MALINA*, *MÁTA*

cv. 2

- připomeneme si báseň o motýlovi, příp. zařadíme jinou báseň, vzpomeneme si na pohybovou didaktickou hru *Na motýly*
- pomocí tohoto tématu vyvodíme čtení slabiky
- čteme písmena *M*, *A* a spojíme je do slabiky *MA* – žák si připraví „do pusinky“ písmeno *M*, jako motýl (může mít motýla v ruce) letí ke kytičce s písmenem *A* a spojením dořekne slabiku *MA*
- žáci opakují po vyučujícím (i vícekrát), žákům pomůže také pohyb prstem po obloučku pod slabikou
- připomeneme si, který obrázek a slovo z předchozího cvičení se k této slabice hodí (*MAPA*)
- obdobně pracujeme při čtení druhé slabiky *MÁ*

Poznámka: Čtení slabik je pro žáky poměrně obtížná činnost a dlouhodobý proces. Některým žáků jde snadno, jiným činí menší či větší potíže. Platí však, že trpělivost se v tomto ohledu vyplácí a správné čtení slabiky je základem pro budoucí dobré čtení. Proto čtení slabik věnujeme velkou pozornost.

cv. 3

- nejdříve ústně procvičíme sluchové spojování písmen, a to různými aktivitami
- společně čteme slabiky (cvičení můžeme nejdříve číst tak, že přečteme obě písmena jednotlivě a pak je spojíme do slabiky, spojení vyznačíme pohybem po oblouku)

Poznámka: Opět připomínáme, že ne všem dětem jde čtení slabiky ihned, ale opakovaným skládáním a rozkládáním slabik sluchem či manipulačními činnostmi s písmeny se bude úspěšnost žáků zvyšovat. K pochopení čtení slabik docházejí žáci postupně. Zpočátku, při seznamování se čtením slabik, napomáhá dětem rozklad a sklad slabik. Některé děti potřebují obě písmena slyšet izolovaně, aby je pak mohly spojit do slabiky. Za správné čtení, i když nejdříve nespojené, žáky chválíme (stejně jako ty, kteří umí číst slabiku v celku, tyto žáky nenutíme písmena oddělovat, naopak je necháme číst slabiky spojeně – jejich čtení využijeme k pozitivní motivaci ostatních).

cv. 4

- píšeme slabiky *MA/MÁ*
- psaním slabik podporujeme naše směřování k psaní s porozuměním a dále rozvíjíme styl práce – co čteme, také píšeme
- psaní slabik vede k podpoře pochopení slabiky, ke správné analýze i syntéze slabiky ve spojení čtení a psaní

Psaní: Živá abeceda – psaní slabiky *MA*, *MÁ*

.....

■ DIDAKTICKÉ HRY

Hry s písmeny, kostkami s písmeny, PET víčky při skládání slabiky

Přemýšlej!

Vymýšlíme slova, která začínají na slabiky *MA/MÁ* – v tomto případě není nutné dodržovat čistou náslekovost (*má-ma*, *ma-so*, *má-lo*), přijmeme od dětí i návrhy typu *más-lo* (i *má-slo*), *mas-ka* (i *ma-ska*), *man-darinka*, jde nám hlavně o správné počáteční *MA/MÁ*.

Které slovo do řady nepatří?

Hru hrajeme ústně se slovy či s obrázky slov. Vyučující řekne tři slova, žáci by měli poznat, které slovo se do řady nehodí.

Např. maso, mandarinka, učitel; lékař, maminka, malina; makovice, pole, malíček.

.....

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

 – rodina

 – zpěv melodie známých písniček na slabiku *ma* (*Kočka leze dírou; Pec nám spadla; ...*)

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 11

Cíl: slabiky *MA*, *MÁ* a slabika *MÁ* ve funkci slovesa; slovo *MÁMA*, první věta

cv. 1

Motivace: rodina, domov

- vyučující má na tabuli připravenou říkanku:

*JÁ MÁM MÁMU,
TY MÁŠ MÁMU,
MY SE MÁME,
MÁMU MÁME.*

Řikanku opakujeme, správně vyslovujeme a vyhledáváme na tabuli slabiky *MÁ*. Barevně je vyznačíme.

- vyvodíme nový typ úlohy s vybarvováním míčků: přečtením zadání a pozorováním velkého listu, všechny piktogramy již žáci znají
- přečteme slabiky a uvědomíme si, jakou barvu má míček u daných slabik
- pojmenujeme obrázek a vytleskáváním slovo rozdělíme na slabiky
- uvědomíme si první slabiku (řekneme ji nahlas) podle toho, kterou slabiku jsme vyslovili, zda *MA*, nebo *MÁ*, příslušnou barvou vybarvíme míček

cv. 2

- se cvičením pracujeme obdobně jako se cv. 3 na str. 9, žáci si jen musí při pojmenování slova uvědomit první slabiku a tu dopisují

cv. 3

- podle obrázků, které vyučující ukazuje, pojmenováváme různá domácí zvířata a zkusíme, jak se žáci orientují v jejich názvech, zda rozlišují samici a samce, zda pojmenují jejich mládě
- přečteme větu s obrázkem, slabika *MÁ* je ve funkci slovesa
- podobné věty s obrázkem má vyučující připravené na tabuli, aby jich žáci přečetli více než v Živé abecedě
- vymyslíme další podobné věty, můžeme je skládat z obrázků z nějakého souboru (např. pro hry) a dopisovat/doplňovat lísteček, kartičku se slovem *MÁ*

Dechová a hlasová cvičení:

Jak se zvířata ozývají.

cv. 4

- ze slabik *MÁ*, *MA* složíme slovo *MÁMA*, čteme ho po slabikách a ukazujeme si spojení písmen a slabik obloučky
- poprvé se žáci setkali s větou, ve které je obrázek nahrazen slovem, proto opět zařadíme na tabuli několik dalších vět tohoto typu a říkáme, co *máma má*
- na tabuli má vyučující připravených více obrázků, na jedné kartičce má slovo *MÁMA*, na druhé slovo *MÁ* a žáci sestavují větu s různými obrázky
- samostatná práce:** větu mohou vymyslet sami žáci a zapsat ji na proužek papíru

Poznámka: Pořadí probíraných písmen navozuje jako první slovo *máma*. Neznamena to však, že opomíjíme roli otců. V rozhovoru mluvíme také o tatíncích (více o nich potom při probírání písmene *T*, kde žáci čtou slovo *táta*). Úvodní říkanku můžeme obměňovat a místo slova *máma* použijeme slovo *táta*, *teta*, jména dětí apod.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 6

Cíl: nácvik dolního oblouku

Motivace: využijeme jak motivační propojení čtení slabiky s motýlem, tak i psaní dolního oblouku jako znázornění jeho pohybu při letu

- cvik provádíme v rytmu říkanky ve vzduchu
- při práci v sešitě dbáme na to, aby pohyb byl opravdu uvolněný, houpavý

VI. METODICKÉ POZNÁMKY K PRÁCI S ŽIVOU ABECEDOU

- upozorňujeme na to, aby se pohyb v místě změny směru (u černé tečky) opravdu na okamžik zastavil, jinak budou žáci při opakování dělat v tomto místě oblouk a výsledkem budou vlnky
- květiny můžeme využít pro vybarvení (podle chuti a podle oblíbenosti barev žáků), ale můžeme je využít také k opakování znalosti barev, počítání do 4, orientaci v řadě a porozumění slovům: *první, druhý, třetí, čtvrtý, před, za*, žáci mohou květiny vybarvovat také podle zadání (diktátu) vyučujícího či žáků nebo podle zadání na tabuli

DIDAKTICKÉ HRY

Hlasování

Žáci mají modrou a červenou kartičku (jako jsou barvy míčků ve cv. 1). Vyučující říká slova, žáci si řeknou první slabiku a zvedají příslušnou kartičku: pro slabiku *MA* červenou, pro slabiku *MÁ* modrou.

Na kukačku

Žáci mají hlavy položené na lavici a mohou říkat nějakou říkanku nebo zpívat kousek písničky. Vyučující prochází třídou a jednoho z žáků pohladí po hlavě. Ten ví, že je kukačka. Pak vyučující řekne: „Kukačko, zakukej.“ A vybraný žák zakuká. Ostatní hádají, kdo byl kukačka. Místo kukačky můžeme zvolit jiné zvíře, v tom případě se budou žáci ozývat jiným hlasem, např. hlasem kočky, psa, kozy apod.

Pexeso, loto

Obrázky domácích zvířat, žáci hledají k sobě vhodné dvojice či trojice (tzv. zvířecí rodiny).

Pantomima

Rozdělíme žáky na chlapce a dívky, vybraná žákyně představuje mámu a předvádí nějakou činnost (češe se, píše, telefonuje). Žáci nejdříve řeknou, co máma dělá, a pak usuzují, co k tomu potřebuje, tedy co má. Např. žákyně předvádí, že se češe. Žáci tvoří větu: „Máma se češe. Máma má hřeben.“ Později větu o tom, co daná osoba dělá, vynecháme a žáci jen usuzují, kterou věc k dané činnosti má.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- LV** – hádanky na jednotlivá zvířata; říkanka *Houpy, houpy*
- Prv** – rodina, její členové
- M** – počítání do 4, pořadí, orientace v řadě
- HV** – ukolébavky
- VV** / **PC** – motýli, květiny

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 12

Strany tohoto typu slouží k zdokonalování čtenářských dovedností. Jde tu zejména o upevnění znalosti jednotlivých písmen, správné vázané čtení slabik a prvních dvojslabičných slov s otevřenou slabikou. Tato cvičení by měli zvládnout všichni žáci.

V tomto období již můžeme začít pracovat také se sešitem *Zdokonalujeme čtení k Živé abecedě*, který obsahuje další cvičení k procvičování čtení.

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 13

Strany tohoto typu jsou zařazeny na konci každé lekce Živé abecedy. Úkolem a cílem jednotlivých cvičení je ukázat žákům, že i s malým počtem písmen již mohou pomocí obrázků číst. Cvičení jsou připravena k další práci s textem. Patří tedy k těm obtížnějším a není podmínkou, aby tuto práci zvládli všichni žáci. Můžeme tak uplatnit individualizaci ve výuce a žáci si mohou práci zvolit podle svých aktuálních možností a schopností. Ke stránce se žáci mohou vrátit i zpětně a úkoly plnit později, až jsou tuto práci schopni zvládnout.

Motivace: Kdo nám čte pohádky? (tatínek, maminka, babička, dědeček, pan učitel, ...) Které pohádky znáte? Které pohádky máte rádi?

Komunikační a slohová cvičení:

Vyprávění, obrázková osnova.

cv. 1

- čteme věty s obrázky vázaným slabikováním (žáci si při čtení ukazují obloučky, posun prstu k dalšímu obloučku pomáhá žákům posunout také oko po řádku a soustředit se včas na postřehování další slabiky)

cv. 2

- vyprávění: Které pohádky znáte? Které pohádky máte rádi?
- Jak se jmenují jednotlivé pohádky? Které postavy jsou na obrázcích z pohádek?

Dechová a hlasová cvičení:

Úryvek z pohádky, např. jak liška prosila Budulínka, aby ji pustil do domečku, jak Smolíček volal na jelena apod.

cv. 3

- žáci označí křížkem ty obrázky, které patří k pohádce *O Červené karkulce*
- pohádku vyprávíme podle obrázkové osnovy (pokud máme nějakou k dispozici), vyprávíme po větách společně s dětmi, vyprávíme podle společně vytvořené osnovy obrázků v řadě: holčička, čepeček, maminka, košíček, bábovka, šťáva, les, kytičky, vlk
- dramatizace pohádky (divadélko s vytvořenými postavkami na špejli nebo hrají přímo děti)

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 7

Cíl: psaní krátkých šikmých čar

- rozhovor – řada pohádek nebo jejich částí se odehrává v lese, vzpomínáme, které pohádky známe
- říkáme říkanku a doplníme ji pohybem při psaní šikmých čar
- upozorníme žáky, že v místě změny směru musíme pohyb zastavit, pak teprve pokračovat
- snažíme se také, aby žáci při změně směru psaní nevytáčeli ruku
- šikmé čáry shora dolů (tráva je také přípravou na psaní čárky nad dlouhými samohláskami)

DIDAKTICKÉ HRY**Dramatizace**

Dramatizace vybrané pohádky nebo její části.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

LV – poslech pohádky *O Červené karkulce*, možnost srovnání s veršovanou verzí z knihy *Dvakrát sedm pohádek* (František Hrubín)

Prv – moje rodina

HV – píseň *Travička zelená*

VV **PC** – ilustrace k pohádce; výroba papírových loutek k dramatizaci pohádky

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 14, 15**Cíl:** hláska a písmeno L

Cvičení jsou typově stejná, práce je tedy obdobná.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 8, Živá abeceda – psaní velkého tiskacího L**Cíl:** nácvik lehkého posunu ruky po papíře

Poznámka: Vyučující upozorní na to, že vlny jsou mírné, aby byl pohyb plynulý, ne vysoké jako např. při bouři a silném větru.

DIDAKTICKÉ HRY**Rozpočítadlo**

*Jede, jede mašinka,
veze samá písmenka,
jede, jede, nahlas houká,
písmenko M (L, ...) z okna kouká.*

Společně říkáme říkanku jako rozpočítadlo. Písmeno zpočátku zadá vyučující. U koho se říkanka zastaví, musí vymyslet nějaké slovo, které začíná daným písmenem. Později rozpočítává jeden žák a ten také zvolí písmeno.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB
 – O poslední vlaštovce (Eduard Petiška, Pohádkový dědeček)

 – podzim

 – rozpočítadla

 – skládání lodičky z papíru; práce s přírodninami
ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 16, 17**Cíl:** slabika LA, LÁ

Práce je obdobná jako u slabik s písmenem M.

- na tabuli je připravená říkanka (napsaná velkými tiskacími písmeny):

PTÁČEK (František Synek)

LA, LA, LA-LA-LA,

PTÁČEK LÉTÁ DOKOLA,

LÉTÁ KOLEM KOMÍNKU,

VOLÁ NA SVOU MAMINKU:

PÍPI, PÍPI, PÍPI, PÍP,

DOMA BUDE LÍP.

- žáci říkanku opakují, vyhledávají slabiku LA, LÁ, barevně ji vyznačují

str. 17, cv. 3

- toto cvičení na čtení sloupečků se objevuje poprvé
- čteme slabiky v jednotlivých sloupcích, pro lepší orientaci žáků jsou sloupce barevně odlišeny
- číst můžeme také řádky, když si je podložíme proužkem papíru
Poznámka: Čtení sloupečků slabik a později slov je nácvik rychlého postřehování slabik (slov). Žáci se tak učí rychleji postřehovat jednotlivá písmena ve slabice (slabiky ve slovech) a posouvat se ve čtení k další slabice (dalšímu slovu). Tento typ čtení je také obsahem sešitů *Zdokonalujeme čtení*.
- čtení sloupečků můžeme různě obměňovat, např. žáci vytvoří dvojice a při čtení se po každé slabice střídají, nebo dvojice čte celý sloupeček společně
Poznámka: Tzv. spolučtení pomáhá žákům, kteří by jinak měli s přečtením potíže, ať už z důvodu ostychu číst nahlas samostatně, nebo proto, že jejich čtení není ještě kvalitní a samostatně čtou s potíží. Tento způsob čtení je dobré uplatňovat také později při čtení slov složitější stavby nebo

při čtení delších textů. Vyučující (spolužák, rodič) pomůže žákovi překonat úskalí obtížnějšího slova, přečtou ho pomalejším tempem společně a poté žák opět může pokračovat samostatně.

str. 17, cv. 4

- cvičení je vhodné k rozvoji řeči a uvědomování si správných gramatických tvarů ve spojení se slovem MALÁ – žáci vymýšlí, co by se hodilo doplnit (malá lodička, malá holčička, malá aktovka, malá škola, ..., ale nelze říci malá pejsek, malá auto apod.)

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 9; Živá abeceda – psaní slabiky LA, LÁ

Cíl: cvik k uvolnění ruky a zápěstí, psaní vodorovných krátkých čar

- motivací může být např. čtení sloupečků, žebříčků
- prohlédneme si cvičení, práci vysvětlíme
- každou čáru můžeme udělat vždy ještě jednou či ji opakovat několikrát
- u poslední žebřiny žáci dělají čáry libovolným směrem

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

Prv – naše škola

M – psaní znaku =

VV/PC – hry se špejlemi, dřívky, ...

TV – cvičení na žebřinách

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 18, 19

Cíl: zdokonalování čtení

Práce se stranami je obdobná jako se stranami 12–13.

Motivace (str. 19): ráno doma, příprava na cestu do školy, ranní činnosti

- postupně i u jednotlivých cvičení vyprávíme o obrázcích a čteme krátké věty, které se hodí k obrázku
- žáci vyprávějí, jak to u nich doma ráno vypadá

 Komunikační a slohová cvičení:

Práce s obrázkovou osnovou (řazení činností a tvoření jednoduchých vět), prosba, poděkování.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 10

Cíl: psaní čar různými směry

- uvažujeme a říkáme, jak můžeme mamince udělat radost
- prohlédneme si obrázek a ukážeme, jak máme pracovat (jednu čáru uděláme od středu ven a pak zase zpět, třeba i několikrát zopakujeme)
- podobným způsobem můžeme pracovat na velkém formátu papíru ve VV (voskovky, suché křídly, vodovky), a to buď před prací v sešitě, nebo i poté

DIDAKTICKÉ HRY

Pantomima

Vybraný žák si vybere a předvede nějakou činnost, kterou ráno dělá, než jde do školy, ostatní hádají, co to je.

Dramatizace

Dramatizace jednoduchých situací, kdy musíme poprosit, poděkovat.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

LV – poslech vybraného textu o mamince (příběhy dětí i zvířátek); říkanka o mamince

Prv – rodina, jednotliví členové rodiny, maminka

VV/PC – astry (různé techniky)

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 20, 21

Cíl: hláska a písmeno E

Práce je obdobná jako při vyvozování předcházejících písmen.

Dechová a hlasová cvičení:

Zrychlování a zpomalování tempa při říkání rozpočítadla, zesilujeme a zeslabujeme hlas při volání *ej, ej; eja, eja; ejchuchu*.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 11, Živá abeceda – psaní velkého tiskacího E, É

Cíl: cvik k uvolnění zápěstí – čáry shora dolů

- prohlédneme si obrázek, rozhovor
 - připodobníme čáry k dešti, pokud fouká, tak jsou čáry šikmé
 - říkáme říkanku
 - po dopsání čar přidáme dráčkům provázky a draky můžeme vybarvit
-

DIDAKTICKÉ HRY

Rozpočítadlo

*Edo, Elo, Emane,
kdo tu babu dostane?
Ten to není, ten to je,
kdo se na E jmenuje?*

Obdoba práce jako s říkadlem *Mašinka*. Říkáme říkanku a ukazujeme na jednotlivé děti. Závěrečné písmeno opět měníme. Úkolem žáka, u kterého říkanka skončila, je vymyslet jméno, které daným písmenkem začíná. K procvičování můžeme užívat i hlásky, které se žáci dosud neučili. Obměnou hry může být zadání písmene, které je na počátku jména některého žáka ze třídy.

Na Eskymáky

Motivační rozhovor o tom, kdo jsou Eskymáci, kde žijí, jak se oblékají apod. Třídu rozdělíme na dvě (tři, čtyři) družstva. Každá skupina si zvolí svého náčelníka. Ostatní z družstva jsou jeho pomocníci. Každé družstvo se snaží po určitou dobu obléknout svého náčelníka do co největšího počtu kusů oblečení. Při svlékání jednotlivé kusy oblečení počítáme. Oblečení, které měl náčelník na počátku hry na sobě, se nezapočítává.

Zlatá brána

Známa pohybová hra. Ten, kdo je v bráně chycený, se vysvobodí např. tak, že si z hromádky obrázků se slovy (začínají písmeny, která se žáci učili, slova připraví vyučující) vybere jeden obrázek, ten pojmenuje a určí jeho počáteční písmeno. Nebo si z hromádky vybere kartičku s písmenem a přečte ho.

.....

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

LV – pověst o některém hradu a jeho erbu, erb/znak vaší obce, *Eskymácká abeceda* (Jiří Žáček)

Pry – podzim

HV – píseň *Prší, prší*

VV/**PC** – výroba draků, erbů

TV – pouštění draků, pohybová hra *Zlatá brána*

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 22, 23

Cíl: slabiky s písmenem *E*

Práce je obdobná jako u slabik s písmenem *M, L*.

str. 23, cv. 4

Při čtení slov ve sloupečcích jsou barevně podbarveny slabiky, které se ve slově opakují. Žáci by si nejdříve měli všimnout této slabiky a pak teprve s ní číst slova. Podbarvení a přečtení slabiky před vlastním čtením slov zlepšuje správnost a plynulost čtení.

Žák čte: *E EMA ELA; ME MELA MELE; ME LÁME MÁME.*

Využití obrázků – žáci spojují obrázek s vhodným slovem, čímž se podporuje porozumění čtenému.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 12, Živá abeceda – psaní slabiky *ME, MÉ, LE, LÉ*

Cíl: nácvik horního oblouku

- motivační rozhovor: domácí zvířata, jejich užitek
- provádíme pohyb ve stoje v rytmu říkanky
- pracujeme se stranou 12

Poznámka: Opět upozorňujeme na to, aby žáci pohyb důsledně zastavili v bodu změny směru (černá tečka) a potom teprve pokračovali – tomu se musí přizpůsobit i tempo říkanky, jinak budou ve spěchu a nedbalosti dělat vlnky.

DIDAKTICKÉ HRY

Na mlýnek

Motivace: Co vše se může mlít? Kouzelný mlýnek mele věty, ale i celé pohádky.

Vyučující říká věty a žáci se je snaží opravit, např. „Kočka má štěňata a fena má koťata. Karkulka snědla vlka.“

Loto (Hry se slabikami)

Kartu s obrázky necháme nerozstříhanou, kartu se slabikami rozstříháme a jednotlivé kartičky rozložíme tak, aby žáci viděli, co je na nich napsáno. Žák si vybere jednu kartičku, přečte ji, přiloží ji ke správnému obrázku a nahlas jej pojmenuje. Pak pokračuje další kartou nebo ho vystřídá další žák, který je na řadě.

Pexeso (Hry se slabikami)

Rozstříháme jak kartu se slabikami, tak kartu s obrázky. Na jedné polovině hrací plochy jsou kartičky s obrázky, na druhé kartičky se slabikami. Kartičky otočíme tak, aby nebylo vidět, co na nich je. Následně se hraje jako s klasickým pexesem (k danému obrázku hledáme příslušnou počáteční slabiku).

Dvojice (Hry se slabikami)

Jeden žák má v ruce kartičky s obrázky, druhý se slabikami. První žák vybere obrázek a položí ho na lavici, druhý k němu přiloží vhodnou kartičku se slabikou. První žák kontroluje správnost. Pak se žáci vystřídají.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- – hádanky, kniha *Teta to plete* (Ivona Březinová)
- – měření, čím měříme, metr
- – domácí zvířata, jejich mláďata, užitek domácích zvířat
- – pohybová hra *Na kočku a myš*

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 24, 25

Cíl: zdokonalování čtení

Práce je obdobná jako se stranami 12–13.

str. 25, cv. 1

- motivační říkanka:
Spadlé listí (Jitka Halasová)
*Co to šustí pod nohama?
 Je to spadlé listí.
 Shrabeme ho hrabičkami,
 zahrada se čistí.*

*Až se jaro vrátí zpátky,
 každý bude rád,
 když uvidí na všech stromech
 jejich nový šat.*
- motivační rozhovor: práce na zahradě na podzim
- podle obrázku žáci určí, kdo je na malém kulatém výřezu, a zapíše jméno podle kartičky na velkém obrázku
- přečteme první větu vpravo a podle obrázku určíme, kdo má další potřeby pro práci na zahradě; jména opět zapíšeme

Dechová a hlasová cvičení:

Foukání (*fí, fí, fíjů, fíjů* – vánek, větší vítr, vichřice).

cv. 2

- přečteme řádky a na míse vybarvíme vždy jen tolik věcí, kolik nám věta říká
- situace můžeme znázorňovat také na tabuli pomocí obrázků ovoce a zeleniny
- žáci mají na papíru nakreslenou prázdnou mísu, vyučující zapíše podobné cvičení na tabuli a žáci se ho snaží správně zakreslit (místo slov použijeme obrázky a ty číslice, které již žáci v tomto období znají), např.
 MÁMA MÁ 1 , 2 , 1 , 2 , 2 , 1 .
- poté můžeme také rozvinout diskusi, které ovoce musela maminka koupit a které by mohla sklidit na zahrádce
- ve třídě si můžeme připravit výstavku ovoce a zeleniny

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 13

Cíl: psaní šikmé prohnuté čáry zdola nahoru

- pozorujeme různé tvary listů, určíme, že daný tvar má lípa
- pracujeme podobně jako s jinými stránkami

Poznámka: Tento cvik je poměrně obtížný, proto ho žáci jen obtahují. Cílem práce není naučit se celou listovku, ale správně táhnout šikmou čáru. Po dopsání šikmé čáry je důležité zastavit psací pohyb, protože se bude měnit směr psaní jako později u vratného tahu. Pracujeme v pořadí jako při psaní psacího *s*, horní část listu píšeme nakonec. Listy obtahujeme několikrát, aby žáci tvar napsali vícekrát, než je počet listů na stránce.

DIDAKTICKÉ HRY

Dalekohled

Nejdříve vyučující, potom vybraný žák si z rukou utvoří dalekohled a dívá se po třídě, zaměří se na jednoho žáka a popíše ho, např. „Vidím chlapce, který má krátké černé vlasy a žluté tričko.“ Ostatní hádají, koho vyučující/žák popsal.

Na ovoce

Vyučující rozdělí žáky na tři skupiny (např. jablka, hrušky, švestky). Pak se žáci mezi sebou promíchají a postaví se do kruhu. Jeden žák je v jeho středu a volá jedno ovoce (jablko, hruška, nebo švestka). Ti žáci, kteří jsou ve hře tímto ovocem, si vymění svá místa. Ostatní stojí. Žák uprostřed kruhu se snaží co nejdříve najít volné místo a postavit se tam. Ten, na koho nezbylo žádné místo, je uprostřed kruhu a volá jiné ovoce. Občas mohou žáci volat také slovo „kompot“. To si pak vymění místa všichni žáci.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- LV** – říkanka *Vezmi žlutou tužku* (František Hrubín)
- M** – čtení číslic 1, 2, případně 3
- Prv** – podzim – práce na zahradě
- HV** – píseň *Koulelo se, koulelo; Pod naším okýnkem*
- VV** **PC** – ovoce, zelenina; práce s přírodninami (listy, kaštiny, ...)

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 26, 27

Cíl: hláska a písmeno S

Práce je obdobná jako při vyvozování předcházejících písmen.

 Dechová a hlasová cvičení:

Prodlužování výdechu (syčíme souvisle jako had – ssssss –, přerušovaně jako pára, která uniká z hrnce – s s s s).
Říkejte rychle: *Slimák, sysel, slepice – to je zvířat trojice.*

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 14; Živá abeceda – psaní velkého tiskacího S

Cíl: psaní šikmé čáry zdola nahoru

Poznámka: Při psaní tohoto cviku není příliš vhodné žákům zdůrazňovat prohnutí čáry. Cvik píšeme spíše rovně, protože jinak mají žáci tendenci prohýbání příliš zvětšovat a cvik ztrácí svůj smysl. Cvik je potřeba pro budoucí psaní psacího malého *i*, *u*, *t*, při nichž je potřeba vyhybat se přílišnému prohýbání počátečního tahu.

DIDAKTICKÉ HRY

Na sluníčka

Žáci se volně pohybují po třídě. Vyučující řekne číslo od 3 do 5. Daný počet žáků se spojí a vytvoří sluníčko (ruce jsou jako paprsky).

Had

Vyučující ukazuje obrázky nebo jen říká slova bez obrázků. Žáci určí první hlásku každého slova a dané písmeno vyberou ze souboru písmen (ze Skládací abecedy, na PET víčkách). Počáteční písmena pokládají postupně do řady zleva doprava, pak řadu přečtou. Připravenou řadu využijeme k opakování a procvičení orientace v řadě (slova *první, poslední, před, za*).

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

LV – *Slůně stůně* (Jan Vodňanský); *Na máku* (Josef Kozíšek)

Prv – ve škole, podzim na poli, sklizeň

M – počet do 5

HV – píseň s pohybem *Čížečku, čížečku*

VV **PČ** – sluníčka, modelování písmene *S* (drátky, provázky, stužky atd.), práce s přírodninami (makovice, mák atd.)

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 28, 29

Cíl: slabiky s písmenem *S*

Práce je obdobná jako u slabik s předchozími písmeny.

Říkanka:

POSVÍCENÍ (František Kábele)

MÁME MASO NA MÍSE,

KDO SI SEDNE, NAJÍ SE.

MASO JÍME, TO SE MÁME!

TO SI DNESKA POCHUTNÁME.

Říkanka je napsaná na tabuli (velkými tiskacími písmeny). Žáci vyhledávají a barevně vyznačují známé slabiky (*MA, MÁ, SE, ME*). Sluchem můžeme určovat i jiné slabiky, ve kterých slyšíme hlásku *s* (*SO, SI, ...*).

 Dechová a hlasová cvičení:

Říkanku říkáme pomalu, rychle, dva verše na jedno nadechnutí apod.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 15

Cíl: psaní šikmé čáry zdola nahoru v řádcích; Živá abeceda – psaní slabik *SA, SÁ, SE, SÉ*

Poznámka: Na této straně žáci píšou poprvé do řádků. Proto je třeba seznámení s touto prací věnovat pozornost. Zejména žákům vysvětlíme, co je řádek a co jsou pomocné modré vytečkované linky, k čemu slouží. Zároveň zdůrazníme potřebu dodržování mezer mezi jednotlivými čarami. V Živé abecedě žáci měli vložené šedé proužky, tady je nemají, ale připomínáme možnost užití tužky k odhadu vzdálenosti. Při psaní cviku žáci tužku na stránce položenou nemají.

DIDAKTICKÉ HRY

Na sovu

Obměna hry Na kukačku.

Salát

Obměna hry na cvičení paměti. Žáci postupně přidávají názvy zeleniny (ovoce), kterou (které) by přidali do zeleninového (ovocného) salátu.

Co budu dělat?

Vyučující připraví různé obrázky (sekera, sáně, sešit, sako, salám) tak, aby je žáci neviděli. Zvolený žák si z těchto obrázků vybere jeden, ukáže ho ostatním a žáci podle něj sestaví na lavici správnou slabiku (tj. počáteční slabiku). Poté zvolený žák říká např. „Nesu (mám) sešit, co budu dělat?“ A vybere si spolužáka, který by mu měl odpovědět, např. „Máš sešit, budeš do něj psát.“ Pokud odpoví správně, jde si vybrat obrázek on a hra pokračuje. Hrou učíme žáky uvažovat v souvislostech.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- – pohádka *O zlaté sekyře* (Josef Kožíšek), dramatizace
- – píseň *Já do lesa nepojedu; To je zlaté posvícení*; rytmizace a melodizace říkadla *Posvícení*
- – příprava zeleninového nebo ovocného salátu

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 30, 31

Cíl: zdokonalování čtení

Se stranami 30, 31 pracujeme obdobně jako se stranami 24, 25.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 16

Cíl: psaní šikmé čáry shora dolů

Práce je obdobná jako na předcházejících stranách.

Poznámka: Při psaní upozorňujeme žáky na to, aby se pokoušeli dodržovat sklon.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- – ve škole o přestávce; podzim, podzimní počasí
- – čtení s číslicemi 1, 2, 3
- – píseň *Prší, prší*
- – deštníky

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 32, 33

Cíl: hláska a písmeno O

Se stranami 32, 33 pracujeme obdobně jako u předchozích písmen.

Poznámka: Od této strany se mírně zmenšilo cv. 2, proto se na tuto stránku vešlo ještě cvičení na čtení řádku, jinak zůstává koncepce stejná.

 Dechová a hlasová cvičení:

Práce s hlasem (*óóó, to je krása; óóó, to je vůně; ojoj, toto bolí*).

str. 33, cv. 2

Čtení předložek

Správné čtení předložek je dlouhodobý a obtížný proces. Proto je vhodné nácvik jejich správného čtení začít co nejdříve a trvale tuto dovednost procvičovat a zdokonalovat. Nejprve učíme žáky číst předložku ve spojení s obrázkem. Tím je správné čtení předložky dáno přirozeně tak, jak jsou žáci naučení říkat slova s předložkami v mluvené řeči. (Často se tedy stává, že když chtějí napsat slovo s předložkou, píšou ho dohromady, protože píšou tak, jak to vyslovují, tedy jako jeden celek.)

V Živé abecedě se žáci na této straně poprvé setkávají s předložkou a je jim nabízena ve spojení s názvem známé pohádky. Pro zdůraznění čtení předložky s následujícím slovem dohromady může vyučující na tabuli předložku s obrázkem spojit obloučkem. Např. O.

Podobná spojení předložky s obrázkem má vyučující připravená na tabuli k opakovanému čtení a procvičování. Stejně postupujeme u předložky U ke konci Živé abecedy (str. 44).

Teprve později (ve Slabikáři) můžeme zkusit spojit předložku s napsaným slovem, a to tak, že na jednom řádku je předložka s obrázkem, na druhém řádku je místo daného obrázku slovo.

Např.	U 	NA 	VE 	DO
	U LÍPY	NA MÍSE	VE VÁZE	DO LESA

Další etapou výuky čtení předložek je jejich čtení se slovy bez předchozí opory v obrázku. Vždy je však potřeba, aby vyučující způsob čtení žákům připomenul.

Poslední etapou je zařazení slov s předložkami také do textu. Vždy je třeba upozorňovat žáky na slova s předložkami, aby si správné čtení upevňovali a fixovali.

Docvičování čtení předložek probíhá potom také ve 2. či 3. ročníku. Jejich správné čtení v textech závisí na rychlém postřehování slabik ve slovech a na zvyšování tempa čtení.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 17, Živá abeceda – psaní velkého tiskacího O

Cíl: šikmá čára shora dolů – psaní v řádcích

Poznámka: Upozorňujeme žáky na dodržování velikosti a sklonu cviku a dodržování mezer mezi jednotlivými cviky.

DIDAKTICKÉ HRY**Máte dobré oči?**

Rozvoj zrakového vnímání – jednoho žáka postavíme před třídu, ostatní si ho pozorně prohlédnou. Poté si položí hlavy na lavici nebo se otočí a vyučující na žákovi něco změní, a to při společném říkání nějaké říkanky nebo zpěvu písničky. Žáci mají poznat, co se změnilo.

Hlava, ramena...

Písnička s pohybem, tempo písničky pozvolna zrychlujeme.

Hra s předložkami

Žáci mají před sebou jednoduchý obrázek (strom, dům, kolo apod.). V ruce mají druhý obrázek, příp. jen PET víčko, gumu (jako zástupný předmět) a umístí tento předmět podle pokynů vyučujícího, např. *Ptáček je na stromě. Ptáček je pod stromem. Ptáček je nad stromem.* Podobné věty dokážou tvořit sami. Procvičujeme tak mluvené užití předložek se slovy.

Obměna: Žáci vystoupí z lavice a vyučující dává krátké pokyny, kam se mají postavit, kam položit penál apod.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- LV** – pohádka *O Otesánkovi; Pohádky ovčí babičky* (Dagmar Spanlangová)
- Pry** – domácí zvířata a jejich užitek (ovce)
- HV** – píseň *Ovčáci, čtveráci; Holka modrooká*
- VV** **PC** – ilustrace k pohádce *O Otesánkovi*, ovečky (nalepování proužků papíru stočených na tužce)
- TV** – cvičení s předločkami, píseň s tancem *Pásla ovečky*

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 34, 35

Cíl: slabiky s písmenem O

Se stranami 34, 35 pracujeme obdobně jako se slabikami s předcházejícími písmeny.

Dechová a hlasová cvičení:

Říkej několikrát: *Ořechy, oříšky odnesla do spížky.*

Intonace oslovení, zvolání: *Olo! Mámo! Haló!*

str. 35, cv. 1

Práce se slabikami a s vybarvováním míčků, která bývala na tomto místě, se nyní posunula metodicky dál. Žáci již dokážou pojmenovávat obrázky, vytleskáváním dělit slova na slabiky a určovat první slabiku slova. Nyní budou postupovat stejně, ale správnou slabiku vyznačí oválem kolem ní. Dříve vybírali ze dvou slabik pro všechny obrázky, nyní mají dvě různé slabiky pro každý obrázek. Takže cvičení je o něco obtížnější.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 18; Živá abeceda – psaní slabik s písmenem O

Cíl: vratný tah

- při práci ukážeme žákům, že cvik se skládá ze dvou prvků, které již umějí – šikmá čára mírně prohnutá směrem nahoru a šikmá čára shora dolů
- cvik píšeme jedním tahem, v horní části pohyb pouze přibrzdíme, vyvarujeme se toho, aby žáci při dopsání cviku nahoru ruku zvedli a při psaní čáry shora dolů začali vytáčet ruku v zápěstí a zvedat loket

Poznámka: Prohnutí tahu vzhůru je opravdu malé (tah je zdola nahoru téměř rovný), což žákům zbytečně nezduřazňujeme, aby cvik při psaní neprohýbali ještě více. Žáci postupně sami pochopí, že se jim tah bude psát snadněji s pouze malým prohnutím.

DIDAKTICKÉ HRY

Na veverky

Žáky ve třídě rozdělíme na několik skupin veverek. Doprostřed hrací plochy umístíme karty s písmeny, PET víčka apod. Každá skupina má svůj košíček (krabičku), do které bude sbírat oříšky (kartičky). Vyučující ukáže obrázek nebo řekne slovo a první žák z každé skupiny běží hledat písmeno (slabiku), kterým (kterou) dané slovo začíná. Za každý správný oříšek má skupina bod.

Obchodníci

Každý žák si rozmyslí, co by chtěl ve svém obchodě prodávat, a pak volá jako na trhu, např. „Haló! Haló! Já prodávám panenky, autíčka a míče. Pojdte si něco koupit!“ Ostatní žáci se snaží uhádnout, jak se jeho obchod (v supermarketech to je oddělení) jmenuje.

Hledej oříšek

Žáci jsou v zadní části třídy otočení tak, aby neviděli do třídy. Při zpěvu písničky (např. Veverka Čiperka) vyučující někde ve třídě položí oříšek. Na pokyn se žáci otočí, chodí po třídě a hledají oříšek. Pokud ho uvidí, bez volání a běhání se pomalu vrátí do své lavice a čekají na ostatní, až oříšek najdou. Pokud se hledání nikomu nedaří, hru ukončíme, oříšek ukážeme a hru opakujeme.

Obměna: Schováváme jiné předměty (barevné lístečky, tužky, hračky, ...) – vždy však musí být vidět větší část předmětu. Spojení hry se cvičením sluchu je hledání např. tikajícího budíku.

Poznámka: Zpočátku bude pro žáky obtížné ovládat své emoce a nedat najevo nalezení oříšku, ale časem se naučí hru hrát tak, aby ji nepokazili ostatním.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

LV – ukázka z knihy *Dobrodružství veverky Zrzečky* (Josef Zeman)

M – hry na obchod, nakupování

Prv – podzim – příprava zvířat na zimu

HV – píseň *Veverka Čiperka; Já mám koně*

VV **PC** – veverka

Veverka Čiperka

P. Jurkovič / E. Hurdová

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 36, 37

Cíl: zdokonalování čtení

str. 37

Motivace: cesta do školy

cv. 1

- motivační rozhovor o obrázku, cesta do školy, bezpečnost při cestě do školy (přecházení vozovky, semaforey, přechody pro chodce, dopravní značky, chování v dopravních prostředcích, reflexní prvky na oblečení)
- čteme věty a srovnáváme text s ilustrací
- určíme, která děvčata jsou na malých ilustracích, dopíšeme jejich jména

cv. 2

- přečteme zadání a podle velkého listu vyvodíme piktogram „*Prohlížej!*“ a způsob, jakým budeme se cvičením pracovat
- přečteme první větu a zkusíme vyhodnotit, zda je pravdivá, či nikoli
- abychom si byli rozhodnutím jistí, vrátíme se zpět do cvičení 1 a přečteme větu o Emě, čímž si ujasníme pravdivost, či nepravdivost první věty ve cv. 2
- označíme křížkem správnou volbu (věta je pravdivá – křížek u znaku palec nahoru; věta není pravdivá – křížek u znaku palec dolů)
- pokračujeme dalšími větami

Poznámka: Toto cvičení je prvním krokem k dovednosti žáků odpovědět na otázku. V této době ještě nedokážou zcela samostatně na otázky odpovídat celou větou. Dokážou však vyhodnotit pravdivost. Postupně se tento typ cvičení bude ztěžovat: palec nahradí výběr ANO/NE, později tuto volbu žáci sami zapisují, ještě později do předepsané odpovědi dopisují jen jedno slovo a postupně dopisovaných slov přibývá. Cvičení podobného typu učí žáky číst pozorně a s porozuměním. Zpočátku jsou věty doplněny obrázky, správné rozhodnutí je tedy snazší. Avšak postupně, když jsou obrázky plně nahrazeny slovy, záleží opravdu na dobrém porozumění čtenému textu. Učíme tak žáky, aby se při práci soustředili, byli pozorní, vnímali text po obsahové stránce a uměli pak správně vyhodnotit daný úkol. S podobnými typy otázek či úkolů se budou žáci potkávat i později při různých úlohách v jiných vyučovacích předmětech (např. v matematice), v testech (např. při přijímacích zkouškách) apod. Proto je důležité, aby se s těmito typy úloh setkávali co nejdříve.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 19

Cíl: vratný tah – psaní v řádcích

Poznámka: Docvičujeme psaní vratného tahu v řádcích. Opět upozorníme na funkci pomocné liniatury, aby žáci dotahovali cvik až k dané pomocné lince.

DIDAKTICKÉ HRY

Na barvy

Hra typu *Čáp ztratil čepičku...* (místo slova *čáp* může být chlapecké jméno).

Na pravdu

Vyučující říká různé výroky a žáci dohodnutým způsobem vyjadřují své rozhodnutí o pravdivosti. Tyto výroky (věty) mohou být napsané na lístečcích v obtížnosti, kterou jsou žáci schopni přečíst, např. pomocí obrázků. Lísteček si vybraný žák vylosuje z krabičky (z klobouku), přečte ho ostatním a žáci reagují dohodnutým způsobem (mají různobarevné karty pro ANO/NE, později karty s napsaným A/N, reagují pohybem rukou apod.). Pro žáky však můžeme mít připravené lístečky s rámečky pro křížky a lístečky s palci, příp. písmeny A/N. Žáci zapisují do příslušného řádku své rozhodnutí.

Když jsem šel do školy, viděl jsem...

Obměna hry na cvičení paměti, do řady slov doplňujeme dopravní prostředky, osoby, věci – podle zadání.

Dopravní značky

Skupina má před sebou soubor dopravních značek. Vyučující řekne význam značky (např. přechod pro chodce, zákaz vstupu chodců, stezka pro cyklisty). Žáci se ji pokoušejí vyhledat. Vyučující také může popsat situaci a žáci se rozhodují, kterou značku by na toto místo umístili, např. „U školy se staví nové hřiště. Jezdí tam hodně nákladních aut, na staveništi jsou bagry a jeřáby.“

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

M – dopravní značky – geometrické tvary

Prv – cesta do školy

VV / **PC** – dopravní značky

TV – pohybové hry

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 38, 39

Cíl: hláska a písmeno P

Se stranami 38, 39 pracujeme obdobně jako u předchozích písmen.

Poznámka: Od str. 38 je velikost písma mírně zmenšená, jinak se typy cvičení opakují.

Motivace: rozhovor o přestávce ve škole, vhodné chování, svačina, zdravá svačina

Dechová a hlasová cvičení:

Hlasy ptáčků: *pí, pí, píp, píp.*

Opakuj několikrát: *Pepa papá.* (zrychlování a zpomalování tempa)

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 20; Živá abeceda – psaní velkého tiskacího *P*

Cíl: horní klička

Cvik „horní klička“ začíná tahem šikmo nahoru a kličkou směrem doleva, pak pokračuje šikmou rovnou čarou dolů. Také tento cvik je poměrně obtížný a vyžaduje pečlivý nácvik – musí mu být věnována dostatečná pozornost. Pokud žáci dostatečně nedodrží směr pohybu šikmo nahoru, nepodaří se jim pak po kličce dodržet požadovaný směr šikmo dolů doleva, ale budou vytáčet ruku a psát šikmo doprava. Při psaní postupujeme tak, že v horní části cviku (klička) pohyb zpomalíme, upozorníme na směr zatáčení a následný směr šikmo dolů vlevo. Při psaní horní kličky žáci opět často vytáčejí ruku v zápěstí a směr tahu dolů píše na druhou stranu. Někdy si to uvědomí a asi v polovině tahu dolů se snaží směr narovnat správně, ale v takovém případě je už tvar horní kličky opět zdeformovaný.

.....

DIDAKTICKÉ HRY

Na detektivy

Vyučující rozmístí po třídě několik obrázků, které znázorňují slova začínající různými písmeny a nejsou těžké na to, aby je žáci nakreslili (např. pila, mísa, lodička, erb, auto, okno) – ke každému písmenu může být jen jeden obrázek. Na tabuli jsou napsána počáteční písmena těchto slov. V rytmu říkanky vyučující ukazuje na jednotlivá písmena a říká s žáky rozpočítadlo:

*Šídlo, bidlo, motovidlo,
paprika a křen.
První druhý, třetí, čtvrtý,
pátý z kola ven.*

Písmeno, na které padne poslední slovo, je vybrané a žáci jdou po třídě hledat obrázek označující slovo, jenž daným písmenem začíná. Jestliže ho najdou, vrátí se do lavice a na připravený papír vyhledaný obrázek nakreslí. (Bud' mají proužek papíru přeložený tak, aby získali čtyři pole, a obrázky na proužek zakreslují zleva doprava, nebo si označí pole číslicemi 1–4. Pokud číslice neumí, tak pole označí např. základními geometrickými tvary podle společného zadání. Před hledáním obrázku vyučující určí, ke kterému tvaru ho žáci zakreslí.) Při kontrole procvičujeme orientaci v řadě, orientaci v tabulce, užívání řadových číslovek či geometrických tvarů.

Na dopravní prostředky

Hru hrajeme na větším prostoru (tělocvična, hřiště, chodba, část vyčleněná ve třídě). Žáci se rozhodnou, který dopravní prostředek budou představovat. Na pokyn (např. zelený praporek, zelená karta) se rozjedou, vyučující postupně říká pokyny: „Zatočíme vlevo, vpravo, otočíme se, couváme,“ a žáci je plní. Pokud se změní barva signálu na červenou, musí všechny dopravní prostředky zastavit. Procvičujeme orientaci v prostoru, porozumění pokynům, pravolevou orientaci apod.

Obměna: Skupina žáků se zapojí za sebe, jsou jako vláček/tramvaj/autobus a pokyny plní jako skupina společně. V tomto případě může vyučující přidat také pokyn např. „Nakládáme se doprava, doleva.“

Na Popelku

Žáci mají soubor písmen (ze Skládací abecedy, PET víčka) a snaží se je na daný pokyn co nejrychleji roztřídit.

Co je v pytlíčku?

Smyslová hra: žáci poznávají hmatem, co je v pytlíčku. Vyučující dává střídavě do sáčku různé předměty, žáci se snaží hmatem poznat, co to je. Pokud máme písmenka z pěny nebo z plastu, mohou žáci také poznávat písmena.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- – pohádka *O Popelce*
- – ve škole o přestávce; podzim – ptáci
- – orientace v řadě, řadové číslovky
- – píseň *Vlaštovičko, leť*
-   – vlaštovka z papíru
- – *Na dopravní prostředky*

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 40, 41

Cíl: slabiky s písmenem *P*

Se stranami 40, 41 pracujeme obdobně jako se slabikami s předcházejícími písmeny.

- na tabuli je napsaná říkanka (velkými tiskacími písmeny):
*PAVEL POVÍ POHÁDKU
 PEPÍKOVÍ O POPELCE.
 PO POHÁDCE PAVLOVI
 PÁ, PÁ PEPÍK ODPOVÍ.*
- vyhledáváme a barevně vyznačujeme slabiky s písmenem *P*, které umíme přečíst
- vyprávíme pohádku *O Popelce* či jinou známou pohádku (každý žák řekne jednu větu, ve vyprávění se střídají)

 Dechová a hlasová cvičení:

Prodlužování výdechu a výslovnost: *Hopy, hopy, přes příkopy.*

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 21, Živá abeceda – psaní slabik s písmenem *P*

Cíl: horní klička – psaní v řádcích

Poznámka: Užítí střední pomocné linky se oddaluje, aby nenutila žáky ke změnám v psacím pohybu násilně, zejména pokud se při psaní nedostanou ke křížení přesně u pomocné linky.

DIDAKTICKÉ HRY**Jak to bylo, pohádko?**

Vyučující řekne začátek věty z nějaké známé pohádky a žáci dopovědí její konec, např. „Smolíček jezinkám otevřel a... Karkulka přišla k chaloupce své babičky a...“ Konce vět mohou být různé.

Obměna: Vyučující řekne začátek nějaké věty a žáci podle vlastní fantazie vymýšlejí její dokončení, např. „Jednou šel Honzík do obchodu, ale... Když se v parku objevil velký pes, ...“ apod.

Dokonči řetězek

Hra *Písmeno, slabika, slovo* – vyučující říká trojici (je vhodná příprava na tabuli – aby žáci slyšené také viděli a lépe úkolu porozuměli), např. *P – PA – panenka* (toto slovo neumí žáci přečíst, místo slova je obrázek), *P – PE – pero*, *L – LO – lodička* apod. Žáci se snaží pochopit princip. Dále vyučující říká jen písmeno a slabiku a žáci doplňují slovo, nakonec už vyučující říká jen písmeno. Poté mohou své trojice říkat žáci sami a mohou užívat i hlásky, které se ještě neučili, protože cvičení je ústní.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- – *Malá pohádka o řepě* (František Hrubín, *Dvakrát sedm pohádek*)
- – číslice v pohádkách
- – podzim na poli – *Malá pohádka o řepě* (František Hrubín, *Dvakrát sedm pohádek*)
- – píseň *Pec nám spadla*
-   – ilustrace k pohádce

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 42, 43

Cíl: zdokonalování čtení

str. 43

cv. 1

- rozhovor – škola, přestávka, svačina (navazujeme na rozhovor ke str. 38)
- chování ke spolužákům (oslovení, prosba, poděkování, pozdrav)
- zopakujeme si básničku u písmene *P*
- pozorujeme ilustrace, tvoříme věty: Kde se děj odehrává? Kdo je na obrázku? Co kdo dělá?
- řešíme úkol pod obrázkem (určíme, čím je věc na obrázku, a dopíšeme větu)

cv. 2

- Které děti jsou na obrázku? Jak na sebe volají?

 Komunikační a slohová cvičení:

Prosba, žádost o něco.

cv. 3

- podobný úkol již žáci řešili např. na str. 31

 Dechová a hlasová cvičení:

Voláme na spolužáky, zesilujeme a zeslabujeme hlas.

Prodlužování výdechu – jak dlouho dokážeme opakovat vybrané jméno.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 22

Cíl: dolní klička

Dolní klička se také skládá ze dvou cviků. Začíná se šikmou rovnou čarou dolů, která se zatočí doleva a pokračuje rovnou šikmou čarou nahoru. Úskalím tohoto cviku je zatočení kličky správným směrem, tedy doleva, řada žáků bude mít tendenci točit kličku doprava. Proto u nácviku dbáme na zvolnění pohybu při začátku zatáčení a na uvědomění si směru.

Druhou chybou, kterou budou žáci pravděpodobně dělat, je to, že při překřížení čáry neudrží šikmý směr a stočí pohyb nahoru, čímž vznikne tvar, který je dolní kličce podobný, ale není správný. Při nácviku je potřeba si těchto možných chyb všimnout a včas jim předcházet nebo je odstraňovat.

DIDAKTICKÉ HRY

Dramatizace

Dramatizace jednoduchých situací, při nichž mají žáci oslovit spolužáka, požádat ho o něco, poděkovat.

Pozorovatel

Žáci si dobře prohlédnou obrázek, např. na str. 43 ve cv. 1, pak si ho zakryjí a vyučující klade otázky, aby zjistil, zda si žáci prohlédli obrázek důkladně a zda si ho zapamatovali. Např. „Měl Pepík k svačině rohlík? Byla tam dívka, která zalévala květiny?“ Své odpovědi si žáci mohou zapisovat zvoleným způsobem a pak si zkontrolují jejich správnost. Kontrolu si žáci mohou provést sami (samokontrola), správné řešení má vyučující připravené na tabuli.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- – *Paleček a jeho kamarádi* (František Hrubín, *Dvakrát sedm pohádek*)
- – čtení s číslicemi 1, 2, 3; počet věcí do tří
- – ve škole – o přestávce, vztahy mezi spolužáky, spolupráce, vzájemná pomoc
- – píseň *Rybička malička*
- – skupinová práce (koláž z letáků, zdravá svačina); akvárium
- – pohybová hra *Na ryby a rybáře*

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 44, 45

Cíl: hláska a písmeno *U*

Se stranami 44, 45 pracujeme obdobně jako u předchozích písmen.

Říkanka:

ÚLY

UTEČ HONEM, UTÍKEJ!

A PŘÍŠTĚ SI POZOR DEJ!

ÚLY VČELKY HLÍDAJÍ,

MED SI UKRÁST NEDAJÍ.

- vyhledáváme *U, Ú*
- říkanku využijeme k pohybové hře *Strážci úlu* (viz didaktické hry)

 Dechová a hlasová cvičení:

Pokřiky: *úúú, uá, uá, uí, uí.*

str. 45, cv. 2

Čtení slov s předložkou (o čtení předložek viz čtení s předložkou *O*, Živá abeceda, str. 33, cv. 2).

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 23; Živá abeceda – psaní velkého tiskacího *U, Ú, Ů*

Cíl: dolní klička – psaní v řádcích

Poznámka: Střední pomocná linka, kde by se měly čáry překřížit, není užita záměrně, protože žáci se pak snaží při tahu směrem nahoru udělat překřížení právě na této lince a tvar kličky pak podle toho deformují. Jestliže udělají dole příliš velkou kličku, nebo naopak kličku příliš malou, nemohou při dodržení šikmého rovného tahu směrem vzhůru překřížit čáry na této případné středové pomocné lince. Později, při psaní menších tvarů písmen do sešitů, je pro žáky jednodušší tento menší tvar napsat správně.

DIDAKTICKÉ HRY

Co jsem chytil na udici?

(cvičení paměti)

Hra na předložky

(viz písmeno O)

Na včelky

Včelky do úlu nosí jen písmenka *U, Ú, Ů* nebo obrázky se slovy, která začínají hláskou *U*. Žáci vybírají písmena (obrázky) ze souboru a upevňují je na tabuli do obrázku úlu nebo je nosí na určené místo.

Obměna: V úlu jsou mezi správnými písmeny (obrázky) také písmena (obrázky), která (které) do něj nepatří, včelky je musí odnést pryč.

Strážci úlu

Žáci stojí v kruhu. Uprostřed kruhu sedí (klečí) se skloněnou hlavou dva žáci jako strážci úlu. Ostatní žáci chodí dokola, drží se za ruce a říkají říkanku *Úly*. Na poslední slovo se strážci úlu probudí a snaží se pochytnout co nejvíce žáků, ti musí utéct za předem stanovenou bezpečnou hranici. Žáci, kteří jsou chyceni, se také stávají strážci úlu a hra pokračuje, dokud nemá vítěze. Tím je poslední hráč, který nebyl chycen.

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 46, 47

Cíl: slabiky s písmenem *U*

Se stranami 46, 47 pracujeme obdobně jako se slabikami s předcházejícími písmeny.

Dechová a hlasová cvičení:

Říkanka, rytmizace:

Dupu (František Synek)

Dupu, dupu do kalupu.

Mám tu boudu a chalupu.

- uvědomování si jednotlivých slabik a hlásek, ze kterých se slabiky skládají

Poznámka: V této době je již řada žáků schopna sluchem rozlišovat jednotlivé hlásky také u slabik, které se skládají z hlásek, jež se žáci ještě neučili. Proto zařazujeme i takové úkoly, kde žáci sluchově pracují s ostatními hláskami abecedy. Při práci ve Slabikáři pak budou žáci schopni analýzy a syntézy slabiky bez větších potíží.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 24; Živá abeceda – psaní slabik s *U*

Cíl: horní zátrh

Horní zátrh je cvik složený ze dvou prvků: šikmá rovná čára vedoucí nahoru, pak malý oblouk a šikmá rovná čára vedoucí dolů. I při tomto cviku se setkáme s několika základními chybami, kterým se budeme snažit předejít. Při tahu nahoru musí žáci vydržet „jet“ šikmým směrem až do konce, jinak při zatočení nemohou dodržet šikmý směr dolů a tvar cviku je opět deformován do úzkých vysokých „kopců“. Druhá a častější chyba je, že žáci při dotáhnutí cviku nahoru vytočí ruku v zápěstí a čára, která má být vedena šikmo dolů směrem doleva, je vedena šikmo dolů, ale doprava. Vznikne opět nějaký „kopec“, který však není našim požadovaným cvikem. Jen opakovaným procvičováním, upozorňováním na chybu, zpomalením pohybu v horní části, než

začne tah směřovat šikmo dolů, můžeme postupně dosáhnout požadovaného tvaru. Samozřejmě, že pozdější psaní tvaru v menším provedení zlepší jeho kvalitu.

■ DIDAKTICKÉ HRY

Hry se slabikami

Na tichou poštu

Šeptem posíláme slovo (větu), poslední žák se snaží v souboru najít obrázek, který se k posílanému slovu (větě) hodí.

Na papoušky

Žáci (papoušci) opakují slova, která říká vyučující. Ten zadává slova k správné výslovnosti, a to nejen hlásek obtížnějších, ale také k správné výslovnosti slov s dlouhými a krátkými samohláskami.
Obměna: Žáci opakují jen slova např. s *U, Ú* na začátku slova, nebo se slabikou obsahující *U, Ú*.

■ MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

LV – kniha *Včelka Mája a její dobrodružství* (Waldemar Bonsels)

Prv – včely – krátké seznámení s jejich životem, užitek

HV – píseň *Běžela ovečka*

VV **PC** – šnečí ulita

TV – vycházka

■ ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 48, 49

Cíl: zdokonalování čtení

str. 49

- rozhovor: výlety, kolo, vybavení kola, bezpečnost

cv. 1

- prohlédneme si ilustraci
- čteme po větách, každou větu srovnáme s ilustrací
- dopíšeme slova: *PEPA, MÁMA*

cv. 2

- text má dvě části, každá část má dvě věty, u každé části vpravo vyřešíme, který obrázek se hodí k větám, a označíme ho křížkem

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 25

Cíl: horní zátrh – psaní v řádcích

Docvičujeme psaní horního zátrhu. Opravujeme tvarové nepřesnosti.

■ ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 50, 51

Cíl: hláska a písmeno *l*

Se stranami 50, 51 pracujeme obdobně jako u předchozích písmen.

Dechová a hlasová cvičení:

Indiánský pokřik: *úúúú, iááá, uúú.*

Prodlužování výdechu (viz hra *Indiáne, opakuj!*).

Říkanka:

Indiáni (Josef Kainar)

Indiáni, ti se mají!

Celý den si jenom hrají.

Skáčou hejsa, hopsasa,

chytají se do lasa.

Potom večer ve vigvamu

zavolají na svou mámu:

„Mámo, mámo, máme hlad.“

Snědí vlka a jdou spát.

Do spánku jim pěkně vyjí

kojotové na prérii,

ráno sluníčko je vzbudí

a ti malí chlapci rudí

hned vyběhnou mezi stany

hrát si – nač? Na indiány!

- vyprávíme si o životě indiánů
- k naučení a další práci stačí první sloka básně
- báseň můžeme rytmizovat, případně jí přiřadit nějakou melodii (např. na píseň *Prší, prší*)
- říkanka s pohybem:
Šel první, šel druhý, šel třetí indián.
Šel čtvrtý, šel pátý, šel šestý indián.
Šel sedmý, šel osmý, šel devátý indián.
A ten poslední, ze všech nejmenší... uáááááá.
- otázka: Kolik tedy vyrazilo indiánů na výpravu? (10)
- žáci stojí v kruhu a říkají říkanku, vyučující určí prvního indiána, žáci se postupně po jednom řadí za sebe, chytanou se v pase, při chůzi se naklánějí střídavě na jednu a na druhou stranu (indiánský krok), na konci říkanky všichni zakřičí *uááá*, zbývající žáci je pak spočítají
- říkankou procvičujeme číselnou řadu

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 26; Živá abeceda – psaní velkého tiskacího /

Cíl: dolní zátrh

Dolní zátrh začínáme psát šikmou rovnou čarou směrem dolů, dole pak uděláme oblouček směrem vpravo a cvik dokončíme šikmou rovnou čarou nahoru. Pokud žáci cvik správně začnou, jeho dokončení už nebývá obtížné. Je jen potřeba zdůraznit, že čára vedoucí nahoru je šikmá, aby ji žáci nepsali přímo rovně nahoru.

DIDAKTICKÉ HRY

Indiáne, opakuj!

Vyučující řekne za sebou několik nesmyslných slov (indiánskou řečí). Vhodná jsou slova jednoslabičná, např. *ban, hoj, mik, run; kim cun, vek, lač*. Žáci je mají správně zopakovat. Procvičujeme sluchovou paměť. Tato slova můžeme využít k vytváření vlastního kmenového indiánského pokřiku doprovázeného indiánským tancem.

Na ozvěnu

Náčelník vysílá zprávu, ostatní ji po něm opakují (posílají ji dál) a přitom lehce bouchají (ťukají) prsty (rukou) v rytmu do lavice jako do bubínku. Vyučující nejdříve vysílá jen zvukové rytmické zprávy, různě je mění, zvyšuje jejich délku a obtížnost. Později přidává ke zvukové zprávě i zprávu slovní, např. *Indiáni-Apačové... vysíláme zprávu... že se zítra sejdeme... u veliké řeky... za svitu měsíce...*

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

 – pohádka *Devět* (Josef Kožíšek)

 – číselná řada

- – lidé ve světě – indiáni, vzájemná tolerance
 – rytmizace a melodizace indiánských říkadel
 – indiánská čelenka
 – pohybové hry

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 52, 53

Cíl: slabiky s písmenem /

Se stranami 52, 53 pracujeme obdobně jako se slabikami s předcházejícími písmeny.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 27

Cíl: dolní zátrh – psaní v řádku; Živá abeceda – psaní slabik s písmenem /

.....

DIDAKTICKÉ HRY

Na mašinku

Žáci mají na lavici ve sloupci vyrovnané samohlásky. Před první položíme zvolenou souhlásku a přečteme slabiku. Pak jede mašinka do další stanice – souhlásku posuneme k další samohlásce a pokračujeme ve čtení.

Tympán

Říkanka: *Je tu pán – indián – a bubnuje na tympán.*

Žáci říkají říkanku a v jejím rytmu bubnují prsty o lavici. Jakmile říkanku dopovědí, vyučující ukáže některou slabiku, žáci ji přečtou a pokračují v říkání říkanky.

Kamarádi

Každý žák má v ruce jedno písmenko, vyučující řekne slabiku a poté se k sobě hledají ti kamarádi, kteří společně vytvoří požadovanou slabiku.

.....

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- – *Kuřátko a obilí* (František Hrubín, *Dvakrát sedm pohádek*)
 – domácí zvířata a jejich mláďata
 – kuřátko

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 54, 55

Cíl: zdokonalování čtení

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 28

Cíl: opakování cviků

Procvičíme a zopakujeme všechny cviky, které jsme se naučili. Dodržujeme velikost – všímáme si pomocné liniatury.

ŽIVÁ ABECEDA, STRANA 56

Cíl: seznámení s malými tiskacími písmeny

Strana má pouze seznamovací, informativní charakter. Některá malá tiskací písmena jsou tvarem podobná velkým (např. o, u, s), takže jejich zapamatování bude rychlejší. Se stranou můžeme pracovat několikrát, žáci si požadovaná písmena vyhledají a spojí s velkými tiskacími písmeny a vhodnými obrázky. Písmena napsaná v řádku jsou určena k vyhledávání daného písmene nebo k tomu, aby se žáci pokoušeli je přečíst. Cílem této stránky není žáky bezpečně naučit tato písmena, protože se s nimi budou seznamovat následně v písance při výuce malých psacích tvarů.

Psaní: Uvolňovací cviky, str. 29; Písanka 1, str. 1, 2

Cíl: opakování cviků, malé psací i

Písanka 1. díl

Žáci se v tomto díle seznámí s tvary psacích písmen, která se naučili v Živé abecedě. Zároveň si procvičí a upevní znalost malých tiskacích písmen, se kterými se na konci Živé abecedy pouze seznámili. Každé nové písmeno bude vyvozováno stejným způsobem: žáci pojmenují obrázek a porovnají malé tiskací a malé psací písmeno. Vyučující ukáže žákům, z jakých prvků je dané písmeno sestaveno. Některé tyto prvky jsou vždy v horní části strany zopakovány. V prázdném rámečku je místo pro vlastní ilustraci k danému písmenu.

Nejprve je vždy procvičován správný psací tvar písmene, později se nacvičuje také přepis, psaní podle obrázku a autodiktát. Postupně se žáci učí správně spojit jednotlivá písmena do slabik a slabiky do slov.

ŽIVÁ ABECEDA, ZADNÍ OBÁLKA

Připravte si hrací kostku a figurky podle počtu hráčů. Figurky postavte na žlutá políčka u startu. Princip hry je stejný jako u Člověče, nezlob se – hráči házejí kostkou a postupují vždy o tolik políček, kolik teček jim padne. Všechna políčka, přes která hráč přejde, přečte.

Pravidla hry pro barevná políčka si můžete libovolně upravovat, např. Pokud hráč dojde na červené políčko, kolo stojí. Pokud dojde na zelené políčko, postoupí o dvě políčka vpřed. Pokud dojde na modré políčko, vrátí se o dvě políčka zpět.

Vyhrává ten, kdo první dojde do cíle.

VII. METODICKÉ POZNÁMKY K PRÁCI SE SLABIKÁŘEM, 1. DÍL

■ VÝUKA ČTENÍ

Výuka čtení pokračuje vyvozováním dalších písmen ve Slabikáři, 1. díl. Žáci se již seznamují s patkovou podobou písma, vnímají oba tiskací tvary (velký a malý), ale základem čtení je nadále čtení velkých tiskacích písmen. S malými se seznamují pouze informativně, průběžně a na konci tohoto dílu je začínají číst.

Ve Slabikáři již nejsou dvoustrany na zdokonalování čtení, jako byly v Živé abecedě. Strany na docvičování základních čtenářských dovedností by měl již plně přebrat sešit Zdokonalujeme čtení ke Slabikáři, 1. díl, a čtení textů a práce s nimi jsou ve Slabikáři pravidelně zařazeny vždy na některé z posledních stran probíraného písmene.

...

VÍCE V TIŠTĚNÉ PODOBĚ.

Pilotní ověřování:

Mgr. Eva Bičíšřová (Základní škola a mateřská škola Na Daliborce, Hořice);
Mgr. Lucie Westřálová (Základní škola a mateřská škola Na Daliborce, Hořice);
Mgr. Ivana Podzimková (Základní škola a Mateřská škola Kovidlno);
Mgr. Elena Malchárková (Univerzitní základní škola a mateřská škola Lvíčata);
Mgr. Jitka Šřorková (Základní škola Vysoké Mýřto, Jiráskova);
Mgr. Jindřiška Šimonová (Základní škola Vysoké Mýřto, Jiráskova);
Mgr. Miloř Novotný (Základní škola Nemyčeves)

Mgr. Alena Bára Doleřalová

METODICKÝ PRŮVODCE

k výuce čtení a psaní v 1. ročníku

ČTEME A PÍŠEME S AGÁTOU

Odpovědná redaktorka: Mgr. Alena Bára Doleřalová

Redakční spolupřáce: Mgr. Kamila Kořřinková, Mgr. Lenka Bičanová, Ph.D.

Ilustrace: Andrea Schindlerová; Mgr. Markéta Matysová

Grafická úprava: Lucie Kotřřlová

První vydání (2017)

Vytiskla:

Tiskárna Nový Malín

Vydala:

NOVÁ ŠKOLA, s.r.o.
Bratislavská 23d, 602 00 Brno
tel./fax: 545 222 286, 545 110 365
e-mail: nns@nns.cz
www.nns.cz

© NOVÁ ŠKOLA, s.r.o., 2017

ISBN 978-80-7289-914-2

MIUČ+ MULTIMEDIÁLNÍ INTERAKTIVNÍ UČEBNICE PLUS

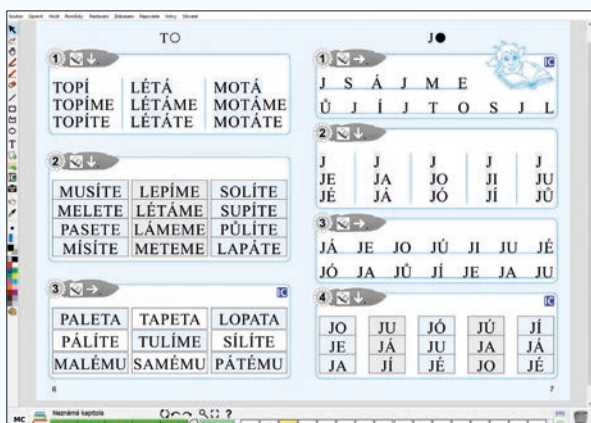
ČTEME A PÍŠEME S AGÁTOU

MIUČ+ Čteme a píšeme s Agátou obsahuje interaktivní verzi tištěných titulů a řadu multimédií, zejména interaktivních cvičení.

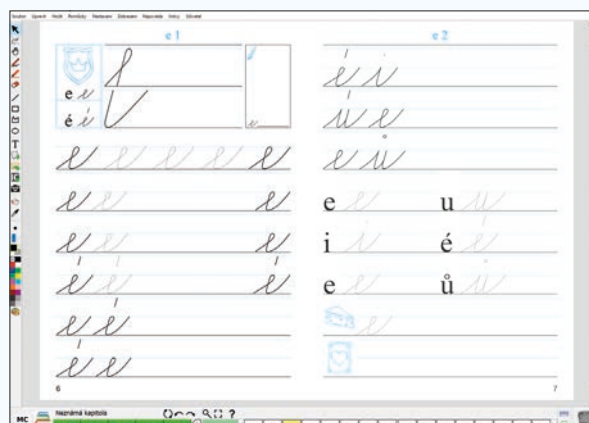
MIUČ+ lze spustit na počítači, interaktivní tabuli i tabletu. Lze ji využít i k domácí přípravě.

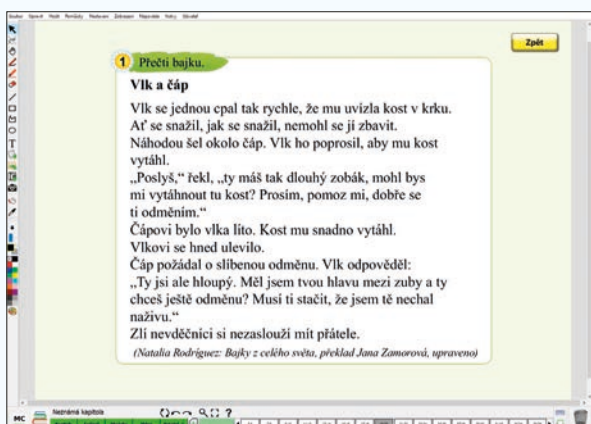
ZIVÁ ABECEDA

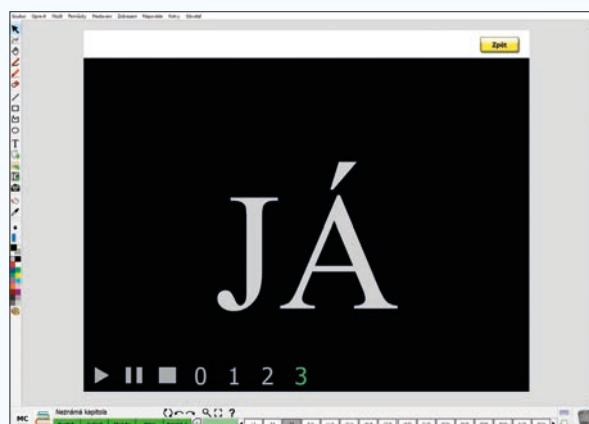
ZDOKONALUJEME ČTENÍ KE SLABIKÁŘI, 1. DÍL

PÍŠANKA 1

KAŽDÉ CVIČENÍ LZE ZOBRAZIT SAMOSTATNĚ

INTERAKTIVNÍ CVIČENÍ – ČTENÍ SLABIK

NOVÁ ŠKOLA, s.r.o.
 Bratislavská 23d, 602 00 Brno
 tel./fax: 545 222 286, 545 110 365
 e-mail: nns@nns.cz
 www.nns.cz

1A-06

